

De Landeigenaar

Driemaandelijks ledenblad van Landelijk Vlaanderen – juni / juli / aug 2023

in Vlaanderen

99

Dossier: Biodiversiteitskredieten, ecosysteemdiensten vergoed

Vlaamse Pachtdecreet
Wildlife Estates Labels

Word NU lid van Landelijk Vlaanderen!
www.landelijk.vlaanderen

Landelijk Vlaanderen

Welke impact heeft een storm op uw bos?

Zware tot zeer zware stormen komen in Vlaanderen veelvuldiger en intenser voor.

Een zware storm (windkracht 10) komt gemiddeld ongeveer eens per twee jaar voor en een zeer zware storm (windkracht 11) eens per 10 jaar. De stormen Ciara, Dennis, Jorge, Eunice en Odette hebben de voorbije jaren een piek in het aantal schadegevallen veroorzaakt tijdens het voorjaar. Tijdens de storm Eunice werd met 133 km per uur de zwaarste windstoot in West-Vlaanderen in 20 jaar tijd gemeten. Stormschades kwamen in het verleden ook voor, maar ditmaal is het anders. Dit zijn drie jaren op rij met veel schade. De KMI-klimaatmodellen voorspellen een toename van de stormintensiteit en -frequentie in Europa.

De aanplant van een klimaatbestendig bos.

Echter, een klimaatbestendig bos realiseren na een storm leidt tot zaag- en opruimingskosten, plantmateriaal (als er naaldbout stond krijg je opnieuw naaldbout in plaats van het gewenste loofhout) en ondersteunende maatregelen als steenmeelbemesting (om de zuurgraad van de grond aan te passen voor loofhout) en vraatbescherming tegen reeën (want die zijn dol op jong loofhout). De kosten tellen fors op en juist dit kan nu worden verzekerd.

De Bossenverzekering van OBV is de enige verzekering in België die uw schade vergoed bij storm.

U kunt uw dekking brand uitbreiden voor schade door storm (stambreuk en/of windworp).

OBV definieert storm als windkracht 7 of meer. U bepaalt zelf aan de hand van de waardentabel met adviesbedragen het verzekerd bedrag per hectare. Hiermee kan u de opruimings- en aanplantkosten betalen, de opbrengst van het resthout is voor u.

***Schade voorkomen kunnen we niet,
maar verzekeren kunnen we als de beste!***

**Verzeker
bosbrand, storm,
ijzel- en sneeuwdruk**

BFAO
Onderlinge Bossen
Verzekering

**Beste voorwaarden
Laagste premies
Uniek in België**

Info & Offerte
www.bossenverzekering.be
info@finepolis.be – Tel 0470/24.76.36
BE0444.091.635 – Finepolis bv – Valkeniersdreef 5/23 3140 Keerbergen

Je Makelaar
Je beste
Verzekering

Hoe zorgen voor biodiversiteit
in graslanden voor vee?

© Van Ludo

© Unsplash.com - Hilda Jansz

30

Europees kader voor de certificering
van koolstofverwijdering

© Unsplash.com - Brian Gentry

42

Redactieteam

Guido Mulier
Voorzitter Landelijk Vlaanderen

Valérie Vandenabeele
Directeur Landelijk Vlaanderen
& Aanspreekpunt Privaat Beheer -
Natuur en Bos

Alec van Havre
Bestuurder Landelijk Vlaanderen
& Aanspreekpunt Privaat Beheer
- Natuur en Bos

Margot Leemans
Adviseur Bosbeleid
Aanspreekpunt Privaat Beheer -
Natuur en Bos

Landelijk Vlaanderen
vzw is lid van de
Koninklijke Belgische
Bosbouwmaatschappij

Landelijk Vlaanderen
vzw is lid van European
Landowners Organization

Landelijk Vlaanderen vzw en
Historische Woonsteden vzw
zijn stichtend lid van Aanspreekpunt
Privaat Beheer – Erfgoed

Landelijk Vlaanderen vzw en
de Koepel der Bosgroepen vzw
zijn stichtend lid van Aanspreekpunt
Privaat Beheer – Natuur en Bos

Inhoudsopgave

- 5 Woord van de voorzitter
- 6 Uit de Wetstraat
- 8 From Brussels, with love
- 9 Meld beuken met beukenbladziekte
- 10 Koolstofkredieten, het vergoeden van ecosysteemdiensten
- 12 Inzichten in het Pachtdecreet
- 16 Landgoed in de kijker: het kasteeldomein van Waanrode
- 20 Ecosysteemdiensten vergoeden in de praktijk
- 24 Koolstofopslag in veengebieden door duurzame landbouw
- 26 De structuur van een natuurlijke beek
- 28 Wildlife Estates Labels
- 30 Hoe zorgen voor meer biodiversiteit in graslanden voor vee?
- 33 Resultaten bosvitaliteitsinventaris 2022
- 34 Inspirerende ledenwandeling te Meerhout
- 36 Waar is de houtakker gebleven?
- 40 Panelen voor landeigenaars
- 42 Europees kader voor de certificering van koolstofverwijdering
- 44 Soort in de kijker
- 46 Nieuwsflash

Colofon

De Landeigenaar in Vlaanderen is een uitgave van Landelijk Vlaanderen vzw
Trierstraat 67 - 1040 Brussel - Tel. 02 217 27 40

info@landelijk.vlaanderen - www.landelijk.vlaanderen

Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever:
Guido Mulier, redactie@landelijk.vlaanderen

Realisatie en eindredactie: Valérie Vandenabeele, redactie@landelijk.vlaanderen
Vormgeving: Femke Vanhellemont

Advertenties: redactie@landelijk.vlaanderen
© Landelijk Vlaanderen vzw

 www.facebook.com/landelijkvlaanderen
 twitter.com/LandelijkVla

” En hoe gaat België stemmen over de Europese natuurherstelwet? Een sterke natuur is goed, om maar even het probleem van droogte en overstromingen op te werpen, maar geeft die nieuwe wet deze garantie?

Woord van de voorzitter

Beste leden en sympathisanten,

Er heerst spanning en nervositeit ... zo voel ik het althans aan. Met een eerste bij op een krokusbloem zat de lente in de lucht, we kregen malse regenbuien en veel groen gras in de maand "maai mei niet", maar plots zitten we terug in een aanhoudende droogte en stijgt de spanning naar de mogelijke risico's op stortbuien. Vele ouders voelen de spanning in huis, soms hoogspanning, dit alles door de komende examenperiode van hun kinderen op school of hun opgroeiende studenten. En hoe gaat België stemmen over de Europese natuurherstelwet? Een sterke natuur is goed, om maar even het probleem van droogte en overstromingen op te werpen, maar geeft die nieuwe wet deze garantie? Een spanning die duidelijk heerst bij onze landbouwers.

En in onze buitengebieden stijgt eveneens een spanning rond de oprichting van de Nationale Parken Vlaanderen en 3 Landschaps-parken. Wie durft in de running blijven? We hebben dat van nabij gevolgd om de rechten van private eigenaars veilig te stellen. Ook onze ledendag op 9 juni op het kasteeldomein van Waanrode neemt dit thema uitvoerig op: uitwisseling van ervaringen en toekomstperspectieven voor private eigenaars enerzijds en een duiding over de Vlaamse Parken vanuit de politiek anderzijds.

Het eerste ontwerp van pachtdecreet kwam beschikbaar. Landelijk Vlaanderen heeft al jaren haar standpunten kenbaar gemaakt. Velen daarvan zijn in de nieuwe ontwerp teksten opgenomen, maar er blijven nog altijd een aantal pijnpunten onverwerkt. Meer daarover leest u verder in deze editie. We zijn echter blij dat de eerste stappen genomen zijn om de oude Pachtwet die bescherming bood onredelijk veel de pachter hervormd wordt en de weg nu open is naar een meer evenwichtige regelgeving, waarbij eigenaars opnieuw gemotiveerd kunnen worden om hun gronden aan landbouwers te verpachten.

Koolstof of breder, biodiversiteitskredieten, zijn een nieuwe vorm, van vergoedingen voor ecosysteemdiensten. Ecosysteemdiensten zijn de voordelen die men uit natuur en omgeving kan halen. Landeigenaars zorgen zo voor zuivering van water, zorgen voor voedsel, filteren lucht en hun ecosystemen verhogen de algemene gezondheid, werken klimaateffecten tegen, enz. Alleen worden ze er tot nu toe niet voor vergoed. Denk maar aan een horeca-etablisement dat uitpakt met een mooi zicht op zee, een mooi landschap om in te wandelen, enz. De horeca krijgt meer inkomen, maar vergoedt de beheerders van het landschap niet, waar het van profiteert. Biodiversiteitskredieten brengen daar in de toekomst verandering in. In deze editie leest u meer over hoe dit in zijn werk gaat.

En in onze politieke wereld heerst er steeds spanning en nervositeit, maar vandaag wordt die spanning nog extra versterkt door onze politici die in campagnemodus beginnen te werken.

Hoe op dit alles reageren? Vanuit onze eigen sterktes werken we verder aan meer houvast. Het kan zinvol zijn om betekenis te geven aan wat men doet, om zich te engageren en voor een levendig en leefbaar Vlaams buitengebied op te komen. Meteen een oproep naar u beste lezer. Uw engagement en inzet voor Landelijk Vlaanderen zijn zeer welkom en worden erg gewaardeerd.

En tot slot, met al die spanning en nervositeit hebben we allen wel een deugdlopende verlofperiode verdiend. Een periode om tot rust te komen samen met uw gezin, familie en naaste vrienden. Genieten van al het positieve dat leeft en bloeit om ons heen.

Veel leesplezier en prettige zomervakantie !

Uit de Wetstraat

In de aanloop van het zomerreces en met het oog op de volgende verkiezingen, worden nog een aantal hete hangijzers door de politiek geperst. De landelijke pers stond vol van commentaar over de Vlaamse Parken, de pacht, het klimaat, het landgebruik, enz. Tussen voor- en tegenstanders lopen de gemoederen vaak hoog op. Ook als Landelijk Vlaanderen zijn we kritisch. Maar we moeten ook vooruit durven kijken. Zoals mijn grootmoeder zei: "Je kan niet gewoon tegen alles zijn, zonder een alternatief voorstel te hebben". Iedereen is voor natuur, bos, biodiversiteit, klimaat, maar niemand wil er de nadelen van. Dus zoeken we naar mogelijkheden om maatschappelijke wensen realiseerbaar te maken.

”

Je kan niet gewoon tegen alles zijn, zonder een alternatief voorstel te hebben.

Vlaamse Parken

Zoals u al weet heeft de procedure waarop het creëren van parken in Vlaanderen gebeurde voor heel veel bezorgdheid geleid bij verschillende beheerders van het buitengebied, inclusief de private eigenaars. Landelijk Vlaanderen heeft veel energie gestoken in het vergaren van correcte informatie en ondersteunen van de lokale eigenaars bij het opstellen van verschillende masterplannen voor Vlaamse Parken. Daarnaast hebben we ook de ontwerp-teksten van zowel decreet als besluit geanalyseerd en geadviseerd via Mina en SARO.

Maar we zijn ook verder gegaan en met de vele bezorgdheden aan de

slag gegaan. Vanuit het perspectief van de rechthouders zijn een aantal voorstellen voor meer zekerheid, kansen en voordelen geformuleerd. Zowel de andere stakeholders, van groen tot geel, als de experts van het kabinet en de Commissie Leefmilieu gaven hier informeel positief gehoor aan. Bij het schrijven van deze Uit de Wetstraat kregen we nog geen formele reacties. Echter, de verantwoordelijken van een aantal Parken die we spraken, zouden alvast vele inputs meenemen, hoewel een aantal belangrijke knelpunten toch ook in de wetgeving zelf weggewerkt zouden moeten worden. Zo is het strikt implementeren van type 3 of 4 natuurbeheerplannen zoals ze vandaag

toegepast worden enkel weggelegd voor eventuele grotere eigenaars die waardeverlies kunnen opnemen. De vrijwillige bijdrage en garantie op voldoende financiering zijn cruciaal om een Vlaams Park te doen slagen. Gezien het belang van het thema, hebben wij hier dan ook onze ledendag op 9 juni aan gewijd.

Was u er niet bij, kijk dan zeker ook naar de herbeleving van onze ledendag via ons Youtube-kanaal. Met het voorbeeld van de bestaande Nationale Parken in de Hoge Kempen en De Hoge Veluwe (NL) en enkele trekkers aan het woord, gevolgd door een rondetafelgesprek met politieke experts.

Samenwerking private eigenaars en natuurverenigingen

In de succesvolle samenwerking LIFE ENPLC ging in mei een *finance bootcamp* door, rond het financieren van natuurbeheer. Er passeerden vele interessante businessmodellen waaruit bleek dat een samenwerking tussen natuurverenigingen en private eigenaars het meest oplevert. Immers, wanneer verenigingen of overheden alles willen aankopen komt daarop altijd veel tegenreactie van de lokale eigenaars. Bij versnipperde eigendomssituaties vergt dit bovendien erg veel overleg en energie. Dit kost vooreerst al veel geld aan onderhandelen, soms jaren, nadien nog de aankoop en alle personeelskosten bovenop de beheerskosten. Wanneer private eigenaars overtuigd worden om de natuur zelf te herstellen, dient niet te worden aangekocht, geen energie gestoken te worden in zware onderhandelingen en de eigenaar regelt zelf het beheer met de leverancier. De eigenaar levert dus zelf heel wat vrijwilligerswerk in het natuurbeheer aan, dat niet vergoed wordt.

” **Investeerders zijn soms weigerachtig om privaat natuurbeheer te financieren omdat er geen garantie zou zijn op het lange termijnbeheer.**

Investeerders zijn soms weigerachtig om privaat natuurbeheer te financieren omdat er geen garantie zou zijn op het lange termijnbeheer. Private eigenaars zien dat anders. Ze zoeken multifunctionele verdienmodellen om het natuurbeheer te onderhouden, eerder dan louter af te hangen van subsidies en giften. Ze vinden het onverstandig om op de lange termijn al hun eieren in dezelfde mand te leggen. Wanneer er immers geen geld meer zou zijn voor de subsidies, valt het hele businessmodel immers in mekaar. Spreiding van financiële inkomsten voor natuurbeheer is voor private eigenaars daarom de meest verstandige keuze om het natuurbeheer op lange termijn te kunnen garanderen.

Nieuw Pachtdecreet

Van rijke eigenaar en arme boer naar rijke boer en arme eigenaar. Misschien niet helemaal, maar de na-oorlogse situatie waarbij de landbouwer maximaal beschermd moest

worden ten nadelen van de eigenaar om voedsel te produceren voor de bevolking is echt wel achterhaald. Geen enkele eigenaar wil vandaag nog verpachten aan een grondtaksen nog nauwelijks compenseren. Bovendien hebben jonge landbouwers, zelfs als zij de kinderen van de eigenaar zijn, weinig tot geen toegang tot gronden. Landelijk Vlaanderen geeft al jaren mee wat de knelpunten zijn en rijkt mogelijke oplossingen aan om te komen tot een evenwichtige pachtwetgeving die de actuele noden dekt.

N-VA kwam met een voorstel van pachtdecreet, dat we grondig bestudeerd hebben. Een van de belangrijke punten is dat bij betwisting niet langer de pachter met elk vermoeden een pacht kan aantonen, maar met bewijzen zal moeten komen. De geschreven pacht wordt de regel. En gepensioneerde pachters moeten aantonen dat ze geen pensioen krijgen of ze verliezen hun recht van voorkoop. Zoals verder vermeld in deze editie zijn er nog verschillende knelpunten, waarvan we hopen dat er nog veel met deze hervorming aangepakt worden.

Fit for 55

Eind maart werd de LULUCF-Verordening goedgekeurd, die de nieuwe doelstellingen voor de landgebruiksector (bodem, bomen, planten, biomassa en hout) vastlegt. Weer een klimaatdoelstelling, waarin Europa tegen 2023 310 Mt CO₂-equivalenten via deze sector wil verwijderen uit de atmosfeer. Voor België werd het doel op 230 kt CO₂-equivalenten vastgelegd. Ter vergelijking: de gemiddelde CO₂-verwijdering tussen 2016 en 2018 was 1.032 kt

Vlaams klimaatplan

Binnenkort verwachten we ook de adviesvraag over het Vlaams Energie- en Klimaatplan voor 2021-2023. Daarin komt deze LULUCF-doelstelling aan bod (hoe halen we die?) en ook de omschakeling van de landbouw met onder meer reducties van de veestapel.

” **Wanneer private eigenaars aan natuurbeheer doen, investeren ze hierbij heel wat eigen tijd en middelen**

Wanneer private eigenaars aan natuurbeheer doen, investeren ze hierbij heel wat eigen tijd en middelen, ook vaak om uitvoering te geven aan de passie voor hun eigendom. Door een deel van die natuur te vermarkten zoals via jacht of bosbouw, of daarnaast aan landbouwactiviteiten te doen om voedsel of energie te produceren, kan de winst terugvloeien naar het natuurbehoud. Jammer genoeg wordt dergelijke vorm van ruraal ondernemen door het huidige beleid inferieur aan het subsidiemodel gezien.

Natuurherstelwet

Nochtans begint men vanuit Europa in te zien dat men al jaren dezelfde maatregelen en doelen oplegt, maar de vooruitgang in de lidstaten te wensen overlaat. Europa maakt de lidstaten kenbaar dat het belangrijk is om de private eigenaars bij het bereiken van klimaat- en natuurdoelen te betrekken. Dat is fijn om horen, maar de kanteling richting een natuurbeleid dat ook op maat van private grondeigenaars geschreven is, is daarmee nog niet rond. Laat ons niet opnieuw de weg opgaan van plannen opleggen en bijkomende administratie te verzinnen in plaats van een duidelijke stimulans te voorzien om de zaken op het terrein te realiseren.

” **Het klimaat legt ons een nieuwe externe druk op, met lange droge periodes en hevige regenval.**

Het klimaat legt ons een nieuwe externe druk op, met lange droge periodes en hevige regenval. Land- en bosbouw moeten zich hieraan aanpassen. Daarbij moeten we verder kijken dan de huidige mogelijkheden. We gaven al wat aanzetten in onze publicaties in De Landeigenaar (zoals rond bodembeheer, natuurinclusief boeren, nieuwe houtsoorten...) en samen met andere partners in het buitengebied (zoals de bosgroepen en de KBBM) dienden we voorstellen in om nieuwe systemen op het terrein te testen en met het beleid af te toetsen.

Het recht om te mogen genieten van zijn eigendom: de zelfbeschikking, het rustig genot waarborgen en het waardebehoud verzekeren komt ook de maatschappij ten goede. Daar moet de overheid oog voor hebben!

Arbeiding Unsplash.com - Guzman Perago

From Brussels, with love

Op de koffie met Frans

Auteur: Jurgen Tack, European Landowners' Organization

Het overkomt me niet elke week dat ik tweemaal de kans krijg om in overleg te gaan met Frans Timmermans, Vice-President van de Europese Commissie en grondlegger van de Europese Green Deal.

Bij een eerste ontmoeting hebben we het over de bijdrage van landbouw aan het biodiversiteitsbehoud, bij een tweede ontmoeting hebben we het over de Europese bossenstrategie.

Ik tracht duidelijk te maken dat ook ELO het verlies aan biodiversiteit wil stoppen en de klimaatwijziging een halt wil toeroepen. Over de wijze waarop dat moet gebeuren verschillen we evenwel van mening. Om zijn mening kracht bij te zetten wordt te pas en ten onpas verwezen naar de wetenschappelijke basis van zijn betoog: "wat ik hier vertel is wetenschappelijk bewezen!".

Voor dhr. Timmermans is er vaak één oplossing om de verschillende problemen op te lossen. Voor biodiversiteit is dat meer ruimte voor natuur met het herstel van die natuur in de staat van vele decennia geleden. En ook voor bos is dat het geval. Hij gaat daarbij voorbij aan de enorme impact van de klimaatwijziging die hij kort daarvoor zo wetenschappelijk had onderbouwd.

Voor landbouw meent hij de oplossing te zien in biologische landbouw. Door 25 % van onze landbouw in deze richting te sturen, komen we evenwel in een situatie terecht dat het aanbod groter wordt dan de vraag wat de meerprijs voor biologisch gekweekte producten zal doen kelderen. De landbouwer met goede bedoelingen blijft dan achter zonder enige meerwaarde.

Ik stelde de vraag waarom we meer biodiversiteit nodig hebben. Ik gaf meteen ook het antwoord mee: door de veelheid aan dieren- en plantensoorten verzekert de natuur zich dat er altijd wel een soort is die zich optimaal kan aanpassen aan een nieuwe situatie. Voor dezelfde reden hebben we nood aan diversiteit in de wijze waarop we onze bossen en onze natuur beheren en aan het zijn van milieugereleerde problemen in onze hedendaagse landbouw. Ook dat kunnen we wetenschappelijk onderbouwen.

” Door de veelheid aan dieren- en plantensoorten verzekert de natuur zich dat er altijd wel een soort is die zich optimaal kan aanpassen aan een nieuwe situatie.

Ook na de tweede ontmoeting bleef dhr Timmermans geloven in zijn unieke aanpak. Diversiteit in oplossingen blijkt niet aan politici gegeven...

Arbeiding Unsplash.com - Maximilios

” Voor landbouw meent hij de oplossing te zien in biologische landbouw.

Bos

Meld beuken met beukenbladziekte

Auteur: Margot Leemans - Bronnen: <https://ilvo.vlaanderen.be>; <https://www.ecopedia.be/>

Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) doet een oproep om mee in de gaten te houden dat beuken geen tekenen van de beukenbladziekte ontwikkelen. Beukenbladziekte of *Beech Leaf Disease (BLD)* is een snel opkomende ziekte die o.a. in bossen en landschappen in de Verenigde Staten en Canada al enorm veel schade aangericht heeft, voornamelijk aan Amerikaanse beuk, maar ook aan Europese beuk. Hoewel dat de ziekte gelukkig (!) nog niet in Europa waargenomen werd, moet de situatie nauwgezet opgevolgd worden. Want ook hier in Vlaanderen zou de ziekte een zware economische en ecologische impact op onze beukenbomenpopulatie kunnen hebben.

Wat veroorzaakt de beukenbladziekte?

Eerder onderzoek bracht de bladnematode *Litylenchus crenatae* subsp. *Mccannii* in verband met de beukenbladziekte. Dit microscopisch aaltje wordt teruggevonden in de bladeren en knoppen van aangetaste beuken. Het mechanisme waarmee de beukenbladziekte zich verspreidt is op dit moment nog niet gekend. Het ILVO zal de biologie van deze bladnematode verder onderzoeken, en dit meer specifiek voor de Belgische klimatologische context.

Wat zijn de symptomen en de effecten van de beukenbladziekte?

In de lente en zomer herken je de ziekte door donkere groene banden tussen de bladnerven (vooral goed zichtbaar onderaan het blad), gekreukte bladeren met een lederachtige textuur, gekrulde bladranden en bulten en putten in het blad.

In de winter herken je de ziekte door banden tussen nerven die geel en bruin kleuren (zowel bij op de boom hangende als gevallen bladeren), knoppen en takken die afsterven en een uitgedund bladerdak.

Fagus grandifolia (Amerikaanse beuk) met symptomen van de beukenbladziekte

Fagus sylvatica (Europese beuk) met symptomen van de beukenbladziekte

Bij aangetaste beuken kan – binnen een periode van ongeveer 3 tot 7 jaar – een uitdunning van het bladerdak verwacht worden, wat op zijn beurt zorgt voor een verzwakking van de boom.

Fagus sylvatica

*In België is *Fagus sylvatica* (Europese beuk) de dominante beukensoort. Deze inheemse boomsoort is in België algemeen verspreid.*

Wat te doen als je de symptomen van de beukenbladziekte herkent?

Als je denkt een beuk met de symptomen van de beukenbladziekte te herkennen, neem dan foto's van de bladeren, de takken en de volledige boom. Vervolgens bezorg je deze afbeeldingen, samen met de exacte locatie, aan het ILVO (nicole.viaene@ilvo.vlaanderen.be) of upload je ze binnen de module voor plaagorganismen op 'waarnemingen.be'. Hoe sneller de ziekte gemeld en gedetecteerd wordt, hoe sneller aangepaste beheersmaatregelen van kracht kunnen gaan om te vermijden dat een verdere verspreiding plaatsvindt.

” We moeten onze natuur vrijwaren en de biodiversiteit herstellen om zo een optimale functie van ecosystemendiensten te garanderen.

Natuur

Koolstofkredieten, het vergoeden van ecosystemendiensten

Auteurs: Valérie Vandenabeele, Anne-Sophie Mulier (European Landowners' Organization) en Anna De Boeck (European Landowners' Organization)

Wanneer het over natuurbeheer gaat, heeft men het al decennialang over ecosystemendiensten. We moeten onze natuur vrijwaren en de biodiversiteit herstellen om zo een optimale functie van ecosystemendiensten te garanderen (luchtzuivering, waterproductie en buffering, bestuiving, bodemvruchtbaarheid, hout- en voedselproductie, ...) De natuur zorgt ook voor een meer gezonde omgeving die in minder gezondheidskosten voor de mensheid resulteert. Allemaal fijn, maar hoe vloeit geld terug naar de beheerders die investeren in deze ecosystemen, die de diensten in feite leveren?

Vergoeding voor ecosystemendiensten

Met de vergunningenstops en restricties op uitbreiden en uitstoot, worden bedrijven vandaag verplicht hun impact op het milieu te compenseren, waardoor ze dan ook steeds vaker vrijwillig kiezen om in een gezondere omgeving te investeren. Ook particulieren lijken vandaag steeds meer bereid om hun ecologische voetafdruk, waar mogelijk, te compenseren.

Landbeheerders leveren aan de hand van hun succesvol natuurbeheer ecosystemendiensten aan de omgeving, en dragen zo deels bij aan een compensatie van de industriële milieu-impact. Door het verhandelen van impact-rechten tussen deze twee groepen ontstaat er een markt voor ecosystemendiensten. Om tot een vergoeding te komen, moeten de ecosystemendiensten echter een waarde krijgen. Het meten van biodiversiteit levert nog veel vragen op, het meten van koolstofopslag daarentegen is al een gekende procedure. De verhandeling van 'koolstofkredieten' kwam als eerste tot stand, als een betaling voor een ecosystemediens, beter gekend als *carbon credits*.

Carbon credits: wat en hoe?

De vergoeding die nu vaak naar boven komt en waarop de eerste bedrijven uit de grond schieten, is de markt van de *carbon credits* (koolstofkredieten). Hoe zit dat nu juist in mekaar? Zo'n koolstofkrediet komt als het ware overeen met 1 ton CO₂ dat uit de atmosfeer is gehaald en in de bodem opgeslagen wordt. Wanneer een bedrijf dus de uitstoot van 1.000 ton CO₂ moet compenseren, kan die 1.000 koolstofkredieten aankopen of 1.000 ton CO₂ die door een landbeheerder in de bodem vastgehouden wordt. Deze kredieten kunnen via een tussenpersoon, een derde partij die de *credits* genereert en verkoopt gekocht worden. Dit is meestal een gespecialiseerd bedrijf dat programma's opgezet heeft waarmee de beheerder zijn informatie moet doorgeven, zodat de *credits* gegenereerd kunnen worden, om gestandaardiseerd en door een bedrijf aangekocht te worden.

De vrijwillige koolstofmarkt zal dus in essentie op de CO₂-emissie een prijs plakken. Door een CO₂-*credit* te kopen, kunnen bedrijven een vergunning, een 'krediet', afkopen. Deze *credits* moeten in hun bijdrage aan emissiereducties meetbaar en verifieerbaar zijn. Er moet bovendien een controlesysteem tegenover derden bestaan zodat de opgeslagen CO₂ niet dubbel geteld/verkocht wordt.

VAN DE PUT & CO
BANQUIERS PRIVÉS | PRIVAATBANKIERS

Natuur

In de praktijk

Hoe kan je *carbon credits* genereren? Voor landeigenaars is de meest logische vorm het vastleggen van koolstof in bodem, planten of bomen (bossen). Daarbij wordt van de natuurlijke *carbon sinks* gebruik gemaakt om CO₂ uit de lucht vast te leggen. Dit kan door een goed bodembeheer, herstel van oude bossystemen, aanplanten van nieuwe bossen, herstel van veengebieden enz.

Het principe is simpel: de planten zetten CO₂ uit de lucht om tot organische koolstof (plantmateriaal), die finaal in de bodem of in hout terecht komt. Wanneer de organische koolstof in de grond komt, helpt die ook om de natuurlijke kwaliteit en functies van de bodem te herstellen.

Andere manieren voor CO₂-credits zijn ook:

- **hernieuwbare energieprojecten:** inzetten op windenergie, waterenergie, enz.;
- **verbetering van de energie-efficiëntie:** bv. gebruik van led-verlichting, zodat gebouwen minder energie verbruiken;
- **CO₂/NH₄-vastlegging:** door deze gassen uit de atmosfeer te verwijderen. NH₄ kan je capteren door het via verbranding om te zetten tot het minder schadelijke CO₂, gevolgd door injectie in de grond om het daar te bewaren.

Wie verkoopt *carbon credits*?

- **Start-ups** – die daarom nog niet altijd een gestandaardiseerde *carbon credit* kunnen garanderen
- **Bedrijven** zoals Indigo, die gecertificeerde *credits* kunnen afleveren (gecertificeerd door Verra of Gold Standard)
- **Overheden** – in Frankrijk heb je de *Label bas carbone*, een overheidsgestuurd systeem om ecosysteemdiensten te vergoeden

Wie koopt koolstofkredieten?

Om te bepalen wie de *credits* koopt, moet een onderscheid tussen *offsetting* en *insetting* gemaakt worden. Offsetting houdt in dat CO₂-compensatie door externe actoren buiten de waardeketen plaatsvindt. Bv. een multinational die CO₂-vermindering bereikt door koolstofkredieten via een tussenpersoon van een landbouwer te kopen, zonder directe betrokkenheid met die landbouwer of zijn gronden. Op dit moment kunnen deze compensaties echter nog niet legaal geclaimd worden. De belangrijkste motivatie voor *offsetting* ligt daarom elders dan alleen in het voldoen aan CO₂-normen.

” Om te bepalen wie de *credits* koopt, moet een onderscheid gemaakt worden tussen *offsetting* en *insetting*.

Insetting daarentegen, verwijst naar het compenseren van emissies binnen dezelfde waardeketen. Een manier om dit te bereiken is bv. via een prijspremie, waarbij consumenten voor een product een hogere prijs betalen en de extra kosten rechtstreeks naar de landbouwer gaan.

Voor hoe lang engageer je je als eigenaar/beheerder?

Koolstofkredieten worden vaak voor 1, 5 of 10 jaar gegarandeerd. Veel hangt af van het type krediet die je verleent. Bovendien kan de waarde van het krediet verhogen of verlagen. Bv. een moeras dat hersteld wordt of een bos dat groeit, kunnen door de jaren heen meer koolstof vastgelegd hebben. De hoeveelheid koolstof die opgeslagen wordt kan ook effectief door labo's gemeten worden. De vraag is in hoeverre die meting nodig zal zijn, eerder dan het beheer dat gevoerd wordt.

Belangrijk voor de investeerder is dat het verlenen van de *credit* vertrouwen wekt en wetenschappelijk bewezen is. Bv. door een correcte meting van hoeveel koolstof in de grond opgeslagen is.

Wie krijgt de *carbon credit*? De eigenaar of de beheerder?

Aan de ene kant is het de beheerder die het beheer voor het vastleggen van de *credit* voert. Maar aan de andere kant kan enkel de eigenaar de garantie op de lange termijn geven. Indien de *credit* met een beheerder die niet de eigenaar is afgesloten zou worden, dan zou de *carbon credit* een trilateraal contract tussen de 3 partijen uitmaken, wat tot veel complicaties kan leiden.

Zijn *carbon credits* goedkoper in het buitenland?

Bedrijven kunnen in principe kiezen waar ze *carbon credits* kopen. Een *credit* in Zuid-Amerika kan bijgevolg een stuk goedkoper zijn dan hier bij ons. De meeste bedrijven nemen echter in hun *policy* op dat ze de lokale biodiversiteit ondersteunen. Een Europese, nationale of gewestelijke regelgeving zou hierin klaarheid moeten brengen. Denk maar aan andere certificeringsmechanismen zoals de Wildlife Estates, FSC of PEFC labels.

Onduidelijkheden

Op dit moment willen nog maar weinig eigenaars *credits* verkopen omdat het marktsysteem nog onbekend en onvoorspelbaar is. Bovendien wordt er gespeculeerd dat de prijzen in de toekomst aanzienlijk kunnen stijgen. Het is echter belangrijk om ervaringen op de doen en pionierswerk te leveren. Landelijk Vlaanderen volgt de materie dan ook verder op, zodat we ook voorbereid zijn wanneer de eerste wetgeving op tafel komt. In afwachting, is het belangrijk dat er eerst stappen en tests gedaan worden, om de kinderziektes in het systeem te ontdekken en op te lossen. Denk maar aan de eerste gsm's die men destijds voorzichtig aankocht, de eerste elektrische wagens waar bij de start nog maar weinig laadpunten voor waren. . .

Inzichten in het Pachtdecreet

Auteur: Jacqueline Meersman (Advocaten Meersman & Van Keer)

De Pachtwet laat niemand onberoerd. Deze wet ‘vernieuwd’ in 1988 regelt al decennia de verhouding tussen pachters en landeigenaars. Wallonië heeft al 2 jaar een nieuw pachtdecreet, aan Vlaamse zijde was het nog even wachten, maar nu ligt een voorstel van Vlaams Pachtdecreet op tafel. De vraag is of dit voorstel aan de noden van zowel eigenaars als landbouwers zal beantwoorden.

De Pachtwet is historisch bedoeld als een bescherming van de landbouwers teneinde hen een zekerheid van gebruik van landbouwgronden te bieden en dit gedurende een voldoende lange periode om een toekomstgerichte landbouwvisie te kunnen realiseren. De modernisering van de landbouw, de zware investeringen die van de landbouwers geëist wordt, de sterke stijging van de grondprijzen en de beperkingen aan het vrije beschikkingsrecht van de eigenaars brengt met zich mee dat er een onevenwicht tussen de partijen ontstaan is. Daardoor zijn landeigenaars niet meer snel geneigd hun gronden te verpachten.

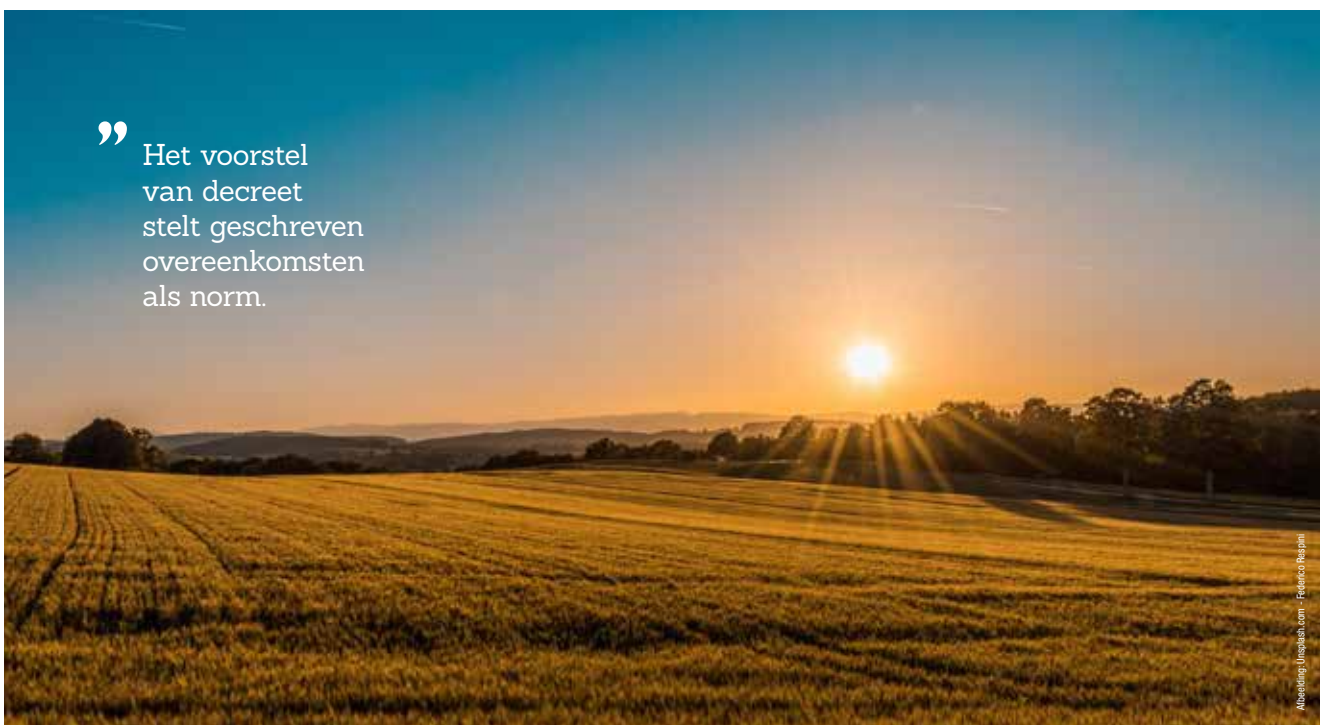
Hierna lichten we u alvast enkele vernieuwingen in de huidige vorm van het voorstel van decreet toe, die relevant kunnen zijn. Het decreet is nog niet definitief, dus er kunnen nog wijzigingen opgenomen worden. Uiteraard houden wij u hiervan op de hoogte.

Waarom is de biodiversiteit van akkervogels gedaald?

Waar vandaag de mondelinge pachtcontracten legio zijn, stelt het nieuwe decreet de geschreven overeenkomst als norm voorop en zal de rechter, bij weigering zowel van pachter als van verpachter, een geschreven overeenkomst kunnen opleggen. Dit zal in de toekomst voor rechtszekerheid zorgen, waar nu pachter en verpachter dikwijls voor de vrederechter verschijnen omdat de aard van de tussen hen

bestaande overeenkomst (nl. is het een pacht of een ander soort gebruik) betwist wordt. Het spreekt evenwel voor zich dat, vooraleer de rechtbank een pachtcontract opleggen kan, het bestaan van de pacht nog altijd bewezen zal moeten worden en de essentiële kenmerken van de pacht zoals o.a. de consensus, het betalen van een prijs, het feit dat de pachter de grond in een persoonlijke exploitatie dient te gebruiken etz., zullen moeten vaststaan vooraleer de vrederechter een geschreven pachtovereenkomst kan verplichten.

” Het voorstel van decreet stelt geschreven overeenkomsten als norm.

Landbouw

Evenwel zal, eens vaststaat dat tussen partijen een pachtovereenkomst afgesloten werd, het opleggen van een schriftelijke overeenkomst een feit zijn en zullen desgevallend de sancties die het decreet voorziet voor de onwillige verpachter, van toepassing zijn. De schriftelijke pacht wordt dan ook met een plaatsbeschrijving aangevuld, die de afwikkeling bij het einde van de pacht zal objectiveren.

Het voorkeepsrecht wordt afgeschaft voor de niet-actieve landbouwer

Het feit dat de pachter zolang de pacht niet ontbonden werd een voorkeepsrecht geniet, ook als hij gepensioneerd is en 'uitbolt' en dit voorkeepsrecht dan ook nog aan derden kan overmaken, is een doorn in het oog van menige landeigenaar als beperking van de vrijheid om eigendommen te verkopen aan wie men wil.

” **De pachter moet het bewijs leveren dat hij geen rust-of overlevingspensioen geniet én nog altijd actief is.**

Het nieuw decreet schaft het voorkeepsrecht voor de gepensioneerd pachter af en beperkt dit voorkeepsrecht tot de actieve landbouwer. Kortom, de pachter zal dus het bewijs moeten leveren dat hij geen rust-of overlevingspensioen geniet én nog altijd actief is om zijn voorkeepsrecht te kunnen opnemen en aan een derde overmaken, of aantonen dat hij een bevoorrecht familielid kan aanwijzen die de exploitatie kan verderzetten. De vraag is of dit de wettigheidstoets doorstaat nu het genieten van een pensioen niet belet om onbeperkt bij te verdienen. Is het feit dat een landbouwer op 65 jaar een pensioen geniet een voldoende reden om hem bij een verkoop te beletten zijn voorkeepsrecht op te nemen in afwachting van de overdracht aan kinderen die op dat moment nog geen aanstalten maken of te jong zijn om de exploitatie over te nemen (maar dit mogelijks in de daaropvolgende negen jaar, wél zullen doen).

De veilige koper

De mogelijkheid van de actieve landbouwer-pachter om zijn voorkeepsrecht altijd over te dragen aan een door hem gekozen derde wordt ook beperkt. Indien de eigenaar verkoopt aan een 'veilige koper' zal de pachter zijn voorkeepsrecht enkel voor zichzelf kunnen uitoefenen.

” **De mogelijkheid om zijn voorkeepsrecht over te dragen aan een door hem gekozen derde wordt beperkt.**

Deze 'veilige koper' is een natuurlijke persoon die er zich in de koopakte toe verbindt de pacht gedurende een periode van 18 jaar verder te zetten. Op die manier kan de eigenaar verkopen aan diegene die zijn voorkeur geniet, terwijl door de pachtvernieuwing de pachter een garantie van exploitatie krijgt.

Waarom evenwel deze veilige koper een natuurlijk persoon moet zijn en er een periode van 18 jaar is voorzien lijkt niet billijk nu vandaag de pachter zijn voorkeepsrecht aan een derde-belegger kan doorgeven, die hem ook slechts een periode van 9 jaar moet garanderen.

Verpachte landbouwgrond kan via bodden verkocht worden

Deze wijziging zat er uiteraard aan te komen. De Pachtwet bood nu geen enkele mogelijkheid om verpachte grond via bodden te verkopen. De 'oude methode' van openbare verkoop in een gelagzaal bleef noodzakelijk, omdat enkel op die manier aan de zittende pachter het voorkeepsrecht aangeboden kon worden.

Het voorstel van decreet voorziet nu dat de notaris 15 dagen voor de verkoop aan de pachter kennis geeft van de start en de sluiting van de bodden. De pachter krijgt na de sluiting een uittreksel van de akte van 'voorlopige' toewijs en heeft dan 10 dagen bedenktijd om zijn voorkeepsrecht al dan niet uit te oefenen.

Omdat de pachter geen kennis heeft van de identiteit van de nieuwe koper en omdat overheden meer en meer meebieden om de gronden aan te wenden voor het openbaar belang terwijl de pachter dan geen voorkeepsrecht geniet, voorziet het decreet dat, indien de overheid om redenen van algemeen belang wenst mee te bieden, de overheid haar voornemen tot bieden vooraf aan de notaris moet bekend maken én dat de pachter daarvan ook desgevallend kennis zal krijgen zodat hij met kennis van zaken mee kan bieden.

De opzegmogelijkheden versoepelen

Een opzeg geven aan een gepensioneerd landbouwer (met een vooropzeg van een jaar), om de gronden aan een jonge landbouwer in gebruik te geven, zorgt nu voor problemen omdat de verpachter niet weet of zijn pachter een pensioen geniet.

Het nieuwe decreet voorziet in een vermoeden van pensionering indien de pachter de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft. Kortom het is dan aan de pachter het bewijs te leveren dat hij niet gepensioneerd en nog actief is. Is hij alsnog gepensioneerd dan kan de opzeg enkel geweigerd worden als de pachter een opvolger onder zijn bevoorrechte familieleden kan aanduiden, die het bewijs levert

tegen het einde van de opzeg om de exploitatie over te kunnen (en zullen) nemen. Ook hier heeft de rechtbank nog de keuze om de opzeg geldig te verklaren indien bv. de aangeduide exploitant duidelijk niet aan deze voorwaarde kan voldoen.

” **Landeigenaars die hun gronden willen bebossen krijgen de mogelijkheid om daartoe opzeg van pacht te geven met een opzegtermijn van drie maanden.**

Landeigenaars die hun gronden willen bebossen krijgen, net als de overheid, de mogelijkheid om daartoe opzeg van pacht te geven met een opzegtermijn van drie maanden in om het even welke periode van de pachtduur voor zover:

- de gronden een aaneengesloten stuk vormen van minstens 0,5 ha;
- de bebossing minstens 25 jaar verdergezet wordt;
- de gronden in voor bebossing bestemde gebieden gelegen zijn en dus deel uitmaken van een bos of natuurgebied met al dan niet wetenschappelijke waarde, natuurontwikkelingsgebied of natuurreservaat en waarvoor een RUP bestaat of die als dusdanig nu reeds op het gewestplan of APA of BPA op die manier ingekleurd zijn.

De pachter zal de pacht alleen kunnen verzetten als hij kan aantonen dat de opzeg en het verlies van deze landbouwgrond de leefbaarheid van zijn bedrijf ernstig verstoort. Naast de individuele beoordeling door de rechter, voorziet het decreet in een lijst van gevallen waar de verstoring van de leefbaarheid de facto aangenomen wordt. Deze lijst is weliswaar zeer lang en ingewikkeld zodat de vraag gesteld kan worden of deze mogelijkheid wel effectief zal zijn.

Cultuurcontracten worden geïnstitutionaliseerd.

Waar voordien discussies bestonden indien een pachter jaar na jaar een cultuurcontract afsloot én niet voorzag in de voorbereidende werkzaamheden, wordt de verplichting om voorbereidende werken uit te voeren afgeschaft omdat die in tegenstelling was met het Mestdecreet én wordt tevens voor sommige teelten de mogelijkheid gegeven om driejarige cultuurcontracten af te sluiten voor een meerjarige teelt.

De verplichte toestemming van de eigenaar wordt hier niet vermeld, terwijl dit een absolute verplichting zou moeten uitmaken teneinde na te gaan of hier geen sprake is van een onderverpachting. Ook de identiteit van diegene die de grond zou bewerken, de teelt enz. moeten aan de eigenaar expliciet meegedeeld worden zodat hij zich desgevallend kan verzetten. Tevens moet de eigenaar dergelijk contract kunnen weigeren indien blijkt dat daardoor de opzegmogelijkheden beperkt worden wanneer het contract start 1 of 2 jaar voor het einde van een 9-jarige periode.

Wat biedt het nieuwe decreet nog?

Een definitie van een aantal begrippen.

Gehuwden en wettelijk samenwonenden worden gelijkgeschakeld. Anderzijds lijkt het bizar waar het nieuwe decreet in artikel 5,3° bepaalt dat 'ook' gehuwden 2 jaar gehuwd zouden moeten zijn naar analogie met de vereiste voor wettelijk samenwonenden. Mijsns inziens lijkt die vereiste voor gehuwden niet wettig.

De definitie vervat in artikel 5,7° van het nieuwe decreet vermeldt dat hoofdberoep in de landbouw dient gedefinieerd als "de exploitatie van een landbouwbedrijf ongeacht de aard van de landbouwactiviteit", waarbij de tijd die wordt besteed aan de landbouwactiviteit

Landbouw

groter is dan de arbeidstijd gespendeerd aan andere activiteiten, met een weerlegbaar vermoeden dat dit de facto zo is wanneer het inkomen uit de landbouw meer dan 50 % bedraagt.

Dit is inderdaad de definitie zoals de rechtspraak ze mee geboetseerd heeft, zij het dat de vermelding 'ongeacht de aard van de landbouwactiviteit' misleidend en onjuist is, aangezien het fokken van paarden, struisvogels, de kippen-en varkensvetmesterijen en de hoogstamboomgaarden nog altijd uit de toepassing van de Pachtwet uitgesloten blijven (en terecht) . Deze vermelding zal alleen voor nieuwe polemieken zorgen, nu deze specifieke definitie vooral op de voorwaarden voor het geven van een opzeg betrekking heeft.

Wat lezen we evenwel niet in dit decreet?

In tegenstelling tot Wallonië is er in de Vlaanderen blijkbaar geen consensus gevonden om de pacht na 3 opeenvolgende verlengingen, te doen eindigen na 36 jaar dus. En er is evenmin een consensus gevonden om eigenaars toe te laten termijncontracten af te sluiten voor 9, 10 of 15 jaar met een vaste einddatum, waarna jaarcontracten zouden ontstaan.

Een verkeerde kans nu veel eigenaars niet onwillig zijn om hun gronden in bewin te geven aan landbouwers, voor zover zij een einddatum in het verschiet hebben. Niet alleen landbouwers denken heden ten dage immers aan vooruitplannen, ook de particulier denkt aan de toekomst en zijn successieplanning en velen wensen hun kinderen, of kleinkinderen met verpachte landbouwgronden niet op te zadelen. Nu stellen we vast dat sommige landbouwfamilies al drie generaties of meer pachter zijn en de kansen voor de landeigenaars om hun eigendommen in eigen beheer te nemen dan wel aan hun eigen afstammelingen die geen landbouwer zijn door te geven, tot nul herleid blijft.

” **Daarnaast bevat het decreet een aantal onduidelijkheden en voer voor nieuwe en procedures.**

Daarnaast bevat het decreet een aantal onduidelijkheden en voer voor nieuwe discussies en procedures. Zo wordt bv. m.b.t. de inbreng in een vennootschap niet vermeld dat dit enkel voor de verpachter en niet voor de pachter geldt, wordt niet vermeld dat de erfgenamen van een pachter binnen een bepaalde termijn kennis moeten geven aan de eigenaar van wie de pacht verderzet en krijgt de verpachter geen soepeler mogelijkheid om opzeg te geven wanneer de erfgenamen geen landbouwer zijn op het moment van het overlijden of niet meewerken in het bedrijf.

Tussendoortje

Wegwijs raken in mogelijke subsidies en ondersteuning van jouw landelijke project? Landelijk Vlaanderen begeleidt jou.

UW LANDBOUWER

Advies en ondersteuning
Duurzame landbouw
met geïntegreerd natuurbehoud
Biologische en gangbare landbouw
Behoud van pachtvrije gronden
Beheer voor derden

T +32 (0)14 98 01 32

TERRA
ESTATES MANAGEMENT

www.terra.estate

Het kasteeldomein van Waanrode

Interview door Alec van Havre

” De eigentijdse invulling wordt met zorg door de familie d’Arschot Schoonhoven gegeven.

Diep in het buitengebied tussen de provincies Vlaams-Brabant en Limburg, telt het Geteland een van haar landschappelijke parels: het kasteeldomein van Waanrode, waar er van oudsher met beproefde zin voor esthetiek met de verschillende aspecten van landgoedbeheer omgegaan wordt. De eigentijdse invulling wordt met zorg door de familie d’Arschot Schoonhoven gegeven, die hier al sinds verre eeuwen historisch verankerd is. Graag gaan we hierover in gesprek met graaf Guillaume d’Arschot Schoonhoven, wiens actieve terreininzet voor het landschap tekenend is voor een huidige generatie van beheerders.

AvH: het kasteeldomein van Waanrode heeft veel van een verborgen historische parel. Kan u dit even aan onze lezers voorstellen?

Gd’A: graag, de heerlijkheid van Waanrode is sinds het begin van de 15de eeuw lange tijd in de familie d’Arschot Schoonhoven geweest. Het nieuwe kasteel werd eerst rond 1867 door mijn voorvader, eveneens Guillaume genaamd, in de vorm van een sober landhuis gebouwd. De hoeve die u nu ziet werd pas 20 jaar later, op de vroegere kasteelsite opgetrokken. Die is dan ook omringd door een motte van bijna 100 meter diameter met een brede gracht. De kasteelsite verschijnt voor het eerst op de Ferriskaart (1771-1778) en verder op twee afbeeldingen door J.-B. Van Moer die de

vorm van het oude kasteel omstreeks 1845 aangeven als restant van de burcht uit de late middeleeuwen. Deze was in 1640 ook reeds omgevormd en getuigde wellicht van een nog groter gesloten geheel. Rond 1867 werd dit oude kasteel dus afgebroken en werd op de open weide ten zuidoosten een nieuw, eerder sober symmetrisch landhuis uit baksteen gebouwd, met een vierkante plattegrond. Ook de eerste landschappelijke aanleg rond de oude kasteelsite en het nieuwe kasteel dateert uit die periode (1870), met uitbreiding en overschakeling naar het Essenbergbos ten zuiden. De oudste bomen in het park zijn getuigen van het bos dat in de 18e en 19e eeuw heel dicht bij de kasteelsite kwam. Het zeer typische aanzicht van het nieuwe kasteel zoals u het nu ziet, dateert uit de jaren '20 en is het werk

van mijn grootvader, opnieuw Guillaume geheten. Het paste in een heropleving van de classisistische architectuur in het eerste kwart van de 20e eeuw en de pure vormen ervan vertonen een blijvende esthetiek die de bezoekers nog sterk kan bekoren.

” Het zeer typische aanzicht van het nieuwe kasteel zoals u het nu ziet, dateert uit de jaren '20 en is het werk van mijn grootvader, opnieuw Guillaume geheten.”

Vanuit historisch opzicht, vermeld ik ook graag de mooie landelijke traditie van de koningschieting van de Koninklijke Sint-Se-

bastiaansgilde van Waanrode. De gilde is vermoedelijk in het begin van de zestiende eeuw ontstaan. Algemeen wordt het jaar 1564 aanvaard als stichtingsdatum en in die tijd was de heer van Schoonhoven de hoofdmans van de gilde, een innige band met onze familie dus, de we nog steeds aanhalen. De koningschieting is een driejaarlijks gebeuren en vindt telkens op 15 augustus op het domein plaats. De koningschieting gaat gepaard met ware kasteelfeesten.

AvH: naast de esthetiek van de klassicistische architectuur, valt ook de bijzondere schoonheid van het landschappelijk park op. Hoe is die tot stand gekomen?

Gd'A: zoals eerder vermeld, dateert de eerste landschappelijke aanleg uit 1870 en dat patroon werd nadien behouden, maar wel met een vereenvoudigd wegpatroon bestaande uit een kleine lus die van de Klipgaardestraat, langs de hoeve

naar het kasteel trekt en uit een bredere lus die zich van de eerste afsplitst voor de ontsluiting van het park naar het Essenbergbos toe. Uit deze periode dateren ook de vele aanplantingen die nu het opvallend beeld van het park vormen als een open ruimte met homogene boomgroepjes die door gevarieerde randbeplanting omkaderd worden. Het landschappelijk park van ongeveer 12 ha verkeert in zeer goede staat van onderhoud. Daar sparen we sinds drie generaties kosten nog moeite voor. Het telt talrijke boomsoorten, struikmassieven, waaronder zeer indrukwekkende rododendrons, en vele andere bedden van vaste planten van verschillende kleuren. Voor het kasteel werd een vijver met zacht golvende oevers aangelegd die door mooie gazonuitzichten omgeven wordt, waarin de cirkelende open afritten toegang tot het park verlenen.

” Uit deze periode dateren ook de vele aanplantingen die nu het opvallend beeld van het park vormen als een open ruimte met homogene boomgroepjes die door gevarieerde randbeplanting omkaderd worden.”

Het kasteeldomein telt ook een aantal monumentale bomen. De Beltrees-inventaris van merkwaardige bomen (Belgische Dendrologische Vereniging) vertoont voor 1999 nog 12 vermeldingen voor het kasteeldomein van Waanrode. Spijtig genoeg hebben sindsdien zware stormen zoals deze van 2012 (160 km/u) een belangrijke tol geëist in dat aantal.

AvH : het kasteeldomein is een multifunctioneel landgoed. Kan u de andere functies even toelichten?

Gd'A: het domein omvat ook bossen voor bijna 90 ha en landbouwgronden voor 75 ha. De landbouwactiviteiten, die het domein via een landbouwenootschap uitoefent, genereren ongeveer 70% van de inkomsten. Daarnaast komt de verhuur van panden tussen voor 20% en de bosbouw telt voor 10%. Deze inkomsten moeten er zijn om alles keurig te onderhouden als een prachtig gediversifieerd geheel met landschappelijke integratie van biodiversiteitswaarden.

De landbouwactiviteiten zijn de taak van onze landbouwenootschap. Het is vooral in het park en de bossen dat ik veel tijd en

Het oude kasteel omstreeks 1845 volgens J.-B. Van Moer

Het nieuwe kasteel in 1870

Het kasteel vandaag

Brede gracht, boomgaard en Essenbergbos

moeite investeer. Ook het erfgoedgehalte moet niet onderschat worden. De emotionele band met het landgoed en de praktische kant ervan heb ik altijd gehad. Ik heb hier ook van kindsaf geleefd en gewoond en met de leeftijd maak je er steeds meer intrinsiek deel van uit. Het bewustzijn en de kennis over alle waardevolle onderdelen bouw je met de praktijk op. Wat je allemaal zelf kan verzorgen, vermindert ook sterk het kostenplaatje.

” De emotionele band met het landgoed en de praktische kant ervan heb ik altijd gehad. Ik heb hier ook van kindsaf geleefd en gewoond en met de leeftijd maak je er steeds meer intrinsiek deel van uit. ”

De landbouwenootschap heeft daarom in alle essentiële materiaal geïnvesteerd zodat we niet steeds opnieuw deze moeten gaan huren of beroep doen op derden. Voor heel grote machines, waar het echt gerechtvaardigd is, hebben we samenwerkingsverbanden met landbouwers uit de streek. Het domein gaat voor diversiteit van landbouwgewassen. Naast maïs, cultiveren we dan ook afwisselend tarwe, aardappelen, gerst, koolzaad enz. En dit met een speciale aandacht voor de bodemrijkdom. We denken goed na over de afwisseling en dit draagt

veel bij tot de capaciteit van de grond. Het diep scheuren proberen we waar mogelijk te vermijden en bekijken welke techniek op welk perceel toegepast kan worden. Het behouden van de bodemcapaciteit heeft ook positieve gevolgen voor de productiekosten, die dan lager uitvallen.

” De synergie met de natuur en het landschap maakt ook essentieel deel uit van ons landbeheer. ”

De synergie met de natuur en het landschap maakt ook essentieel deel uit van ons landbeheer. Akkerranden zijn sterk van belang. We trekken dan ook de kaart van de beheersovereenkomsten van de VLM en dit zowel voor gras- als bloemenstroken, die ongeveer 2 ha beslaan. De grasstroken hebben de nuttige functie om de bosranden of houtkanten te beschermen van de landbouwactiviteit. Enerzijds kan men zo niet te ver komen bij het ploegen, anderzijds ontdekt het bos of de haag geen negatief effect van de bewerking die men uitvoert. Ook kiezen we ervoor om onze grotere percelen en landbouwwegen met hagen te omgeven, vooral met lijsterbes en meidoorn die hier goed gedijen. Ze houden van matig droge tot vochthoudende, meestal kalkhoudende klei- of leemgrond en een plek in de zon of halfschaduw. Het domein bestaat hoofdzakelijk uit natte en vochtige zandleemgronden. De hagen vormen nu al 5 km, wat het

landschap mooi aflijnt, het reliëf ten goede komt en de erosie afhoudt. In ons landbouwgebied hebben we ook verschillende poelen die we voor de natuur laten evolueren.

AvH: ook het bosbeheer vormt een belangrijke component van het landgoedbeheer. Wat houdt dit in?

Gd'A: onze bossen, die we ook als Essenbergbos bestempelen, zijn voornamelijk uit adelaarsvarenrijk (winter) eiken-beukenbos, bramenrijk eiken-beukenbos en populierenruigte en -beemd samengesteld. Gemiddeld dus gelijkjarig, gesloten, intiem gemengd hooghout op basis van loofboomsoorten. Bijna al onze bestanden zijn op de Bijzondere Waarderingskaart (BWK) aangegeven van waardevol tot zeer waardevol. Dit heeft alles te maken met het feit dat grote delen als Ferrarisbossen te omschrijven zijn. Het Essenbergbos, net als het nabijgelegen Begijnenbos, maakte immers deel uit van de zeer grote historisch boscomplexen, die zich tot in de 19e eeuw ten noordoosten van Tienen uitstrekten. Hele delen zijn tot akkers en weilanden verworpen, maar Waanrode is daar nog een heel mooi restant van.

” De economische component blijft essentieel, en het produceren van elitebomen is daar een interessante opgave voor. ”

Historisch vond in heel wat bestanden van het Essenbergbos middelhoutbeheer plaats, met zomereiken en es (o.a. grauwe abeel) als hoofdboomsoorten. In de 19e en begin 20e eeuw zijn deze middelhoutbossen steeds rijker aan hooghout uitgegroeid en werden tamme kastanje en beuk als opwaardering ingebracht. Later, in de tweede helft van de 20e eeuw vonden ook (her) bebossingen plaats met productiegerichte uitheemse soorten als Amerikaanse eik, populier, lork, maar ook inheemse als zomereik of spontane verjonging met berk. Met ons uitgebreid bosbeheerplan zijn we nu al meer dan 10 jaar bezig om een gezonde balans in te stellen volgens de criteria van duurzaam beheer. De economische component blijft essentieel, en het produceren van elitebomen is daar een interessante opgave voor. Bestanden met populier zonder etage worden via spontane groei tot populier met onderetage of gewoon tot inheems loofhout omgevormd en waar homogeen exoten voorkomen (vooral lork), worden deze door

Investeren in aangepast materiaal

Synergie graan, grasstroken en hagen

Adelaarsvarenrijk eikenbos

bijmenging deels tot inheems (30%) veranderd. Bij jonge aanplantingen wordt er vanaf het eerste tot het vijfde jaar geëvalueerd en indien nodig vrijgesteld en ingeboet (wanneer uitval van meer dan 10% of geconcentreerd, geen kans op natuurlijke verjonging). Tenzij voor de populieraanplantingen wordt niet systematisch gesnoeid: we rekenen op natuurlijke stamreiniging door het voldoende gesloten houden van de bestanden (eerste dunning vanaf het moment dat de takvrije stamlengte groter dreigt te worden dan de helft van de totale boomlengte). We zijn waakzaam dat de Amerikaanse vogelkers als exoot niet uitzaait, maar zijn aanwezigheid op het domein is eerder beperkt.

De Amerikaanse eik gedijt hier goed maar waar hij in de boomlaag of in de onder- of nevenetage voorkomt, wordt hij door gerichte en selectieve dunningen onder controle gehouden. In de ecologisch waardevolle bestanden wordt bij voorkeur met vaste uitsleeppistes (16 m, as op as) gewerkt tegen bodemschade. We doen ook aan bosrandontwikkeling door mantelvegetaties aan te leggen, door het kappen van een strook van 5 tot 10 m, die dan verder als hakhout beheerd wordt, met eventueel een overstaande boom om de 40 m en het aanleggen van bloemdragende struiken.

Gesloten, intiem gemengd hooghout

In functie van het Habitatrichtlijngebied (Bossen en kalkgraslanden van Haspengouw) en de natuurontwikkeling hebben we bij verschillende poelen een gedeelte van de oever afgeschuind ten voordele van de kamsalamander en rond deze poelen passen we een aangepast maaibeheer toe met afvoer om bloeiende kruiden meer kansen te geven. Dit laatste doen we ook voor kleine percelen grasland. We zetten ook in op de ontwikkeling van natuurstreefbeeld 9160 (eikenbossen van het type Stellario-Carpinetum) op 30% van onze bossen waar die boomsoort in goede staat van instandhouding aanwezig is, met het verwijderen van exoten en het verhogen van het aandeel dood hout.

AvH: hartelijk gefeliciteerd voor al uw inspanningen voor duurzaam beheer. Dergelijke voorbeelden zullen onze leden zeker stimuleren om landschappelijk waardevolle vormen van landbeheer op te zoeken. Ook een bijzondere dank om ons op uw domein voor onze ledenvergadering te willen ontvangen.

Gd'A: als familie verheugen we ons om de leden van Landelijk Vlaanderen in Waanrode te mogen verwelkomen!

**Verschueren
Beheer**

Makelaars- en rentmeesterskantoor Zeeuws-Vlaanderen

makelaars, rentmeesters, vastgoedadviseurs
& registertaxateurs agrarisch onroerend goed

www.verschuerenbeheer.nl
info@verschuerenbeheer.nl
+31(0)115-691007

Terneuzensestraat 71 4543 RR Zaamslag

Neem vrijblijvend contact met
ons op voor al uw Nederlandse
grondzaken

Natuur

Ecosysteemdiensten vergoeden in de praktijk

Auteur: Valérie Vandenabeele

” De sleutel lag bij de
landbouwers, die land
hurden van meerdere
eigenaars.

Hoe het opslaan van koolstof, het behouden van biodiversiteit of milieu aan de eigenaar vergoeden is geen vaststaand verhaal. Er bestaan een aantal pilootprojecten die we u graag hier meegeven als inspiratie van hoe het er uit kan zien.

De regio Mecklenburg-Vorpommern in Duitsland is een gebied waar in versnipperd heel wat veen ligt. AECO, een Duitse investeerder en veen-projectontwikkelaar, startte daar een project rond veenherstel. Omdat de eigendomsstructuur versnipperd was (veel eigenaars van kleine percelen), was aankopen voor natuurherstel sowieso te complex. Er moest dus een manier gevonden worden om zoveel mogelijk individuele eigenaars mee aan boord te krijgen. De sleutel lag bij de landbouwers, die land huurden van meerdere eigenaars. Via de landbouwers werden 100den eigenaars in het gebied overtuigd om mee in het project te stappen. Het project had tot doel om het herstellen van het veen via het verdienmodel van *carbon credits* te financieren. Veen, dat jaarrond verzadigd is met water, vertraagt de ontbinding van dood plantmateriaal dat zich na verloop van tijd opstapelt en het eigenlijke veen vormt. Veen is daarom een koolstofreservoir bij uitstek, waarbij atmosferische koolstof permanent opgeslagen blijft.

Deze veengebieden zijn over het algemeen geen winstgevende gronden voor landbouwers of eigenaars. De gebieden worden drooggelegd en het beheer kost geld door het jaarlijks maaien van de vegetatie. Het maaisel wordt normaal gebruikt als voeder, stro voor de stal of als biomassa. Voor dit maaien krijgt de landbouwer in deze gebieden nog steeds zijn subsidies vanuit het GLB. De landbouwer betaalt voor die gronden dan ook pacht aan de eigenaar, die vrij laag is. Die pacht kan voor de eigenaar nu aangevuld worden met *carbon credits*. Door jaarlijkse participatie in dit project dat venen herstelt wordt koolstof in de grond vastgelegd. Investeerdere betalen gemiddeld 150 tot 300 €/ha/jaar. Op die manier krijgt de eigenaar ook een vergoeding voor het leveren van ecosysteemdiensten op zijn land. Het vastleggen van koolstof wordt op die manier een economisch model. De eigenaar wordt met een verhoging van de prijs voor het beheer beloond, hetgeen hem stimuleert om met de landbouwer voor het beheer van de gronden een pachtcontract aan te houden.

Als investeringsorganisatie heeft AECO makkelijk toegang tot fondsen. Vandaag gaat het om een vrijwillige markt. De markt is op heden (nog) niet door de overheid gecontroleerd. De bedrijven die investeren willen een goed verhaal om hun emissies af te zetten, er is een maatschappelijke druk op die bedrijven. Op dit moment schat Ernest and Young dat de vrijwillige markt € 2 miljard waard is, maar snel zal groeien met een verwachting van € 50 miljard tegen 2030.

Koolstof is echter maar een aspect van het grotere ecosysteemdiensten-verhaal. Naar verwachting zal deze markt in de toekomst door een overkoepelende markt van bv. *biodiversity credits* overgenomen worden. Een nadeel van dit project is dat investeerders enkel een vergoeding geven voor het herstel van venen. Venen die al onder goed beheer zitten, vallen uit de boot ondanks het feit dat deze evengoed of zelfs meer netto koolstof vastleggen.

Er zijn verschillende bedrijven die standaarden voorzien voor certificering van *credits* voor opslag van koolstof in moerassen. De grootste is Verra, die 80% van het marktaandeel heeft. De daaropvolgende is Gold Standard met 15% van het marktaandeel, verder gevolgd door More Futures, UK Peatland Code en Regan.

Sommige van die standaardiseringsbedrijven zijn ook aan de *blockchain* technologie gekoppeld. *Blockchain* is een digitale publiek toegankelijke *layer* die gebruikt wordt om transacties tussen verschillende computers te registreren. Op die manier kan een *item* achteraf niet veranderd worden. Dus, eens een *credit* verkocht is, kan de waarde of de vaststelling van wie naar wie, niet meer veranderd worden. Die *blockchain* is belangrijk in de handel omdat de *carbon credits* niet fysiek vastneembaar zijn.

© J.C.S. Studio

Bodem- en waterfonds in de V.S.

In de V.S. vindt men investeerders voor de verbetering van de bodem- en waterkwaliteit bij landbouwers. De overbemesting zorgt immers voor afspoeling van nutriënten in beken, die verder in rivieren lopen en het water vervuilen. Dit heeft een impact op drinkwaterzuivering, maar ook op de biodiversiteit.

Door landbouwers te vragen bepaalde beheermethodes toe te passen, is er minder stikstof en fosfor die afspoelt. Omdat de winstmarges voor landbouwers zo klein zijn, hebben ze extra stimuli nodig om die extra maatregelen te nemen.

Zo vraagt de firma Quantified Ventures aan het begin van het seizoen een lening aan bij een bank. Met die lening betaalt zij de landbouwers om 5 beheermethodes op hun bedrijf toe te passen. Belangrijk is dat dit methodes zijn die in hun bedrijfsstructuur passen, m.a.w. ze blijven boeren. Het gaat om het aanplanten van vanggewassen, het aanleggen of onderhouden van poelen op minder rendabele stukken, wisselteelten met maïs en tarwe, niet kerende bodembewerking... Bij de aanvang van het project wordt

de hoeveelheid stikstof (N) en fosfor (P) in de bodem gemeten. De landbouwers krijgen de vrijheid om de 5 maatregelen in te zetten. Aan het eind van het oogstseizoen wordt de hoeveelheid N en P in de bodem opnieuw door Quantified Ventures gemeten. De vermindering van N en P wordt in *biodiversity credits* omgezet, die het bedrijf aan investeerders als Pepsi, Mc Donald's enz. verkoopt. Door de inkomsten van deze verkopen kan het bedrijf zijn lening aan de bank terugbetalen.

Wat zijn de risico's? Het bedrijf neemt een marge vooral tegen klimaatrisico's, zoals wanneer er een storm of droogteseizoen is, waardoor de resultaten niet gehaald kunnen worden. De landbouwers hebben normaal een verzekering tegen dit soort verlies.

Baileys Trail System

In de V.S. zijn een aantal zogenaamde *unloved forests*. Het gaat om staatsbossen met lage toeristische aantrek, waardoor deze bossen onvoldoende economische return krijgen om het beheer te financieren. Een jonge student, Stef, kreeg de opdracht om ter plaatse te gaan en een oplossing te bedenken. Hij verbleef er enkele weken

Biodiversity credits voor goede landbouwpraktijken

© Quantified Ventures

Taks van toerisme vloeit naar investeerders terug

© Unsplash.com - Rikil Camera Shop

Natuur

in een tentje en sprak met de lokale bevolking. De omliggende steden waren de restanten van een oude koolmijnindustrie. Ze lagen er verwaarloosd bij: niemand at in het lokale restaurant, niemand ging in het motel logeren, enz.

Voor Stef was het duidelijk: er moest een attractie in de bossen uitgebouwd worden om mensen aan te trekken en de lokale economie een boost te geven. Hij bedacht een *mountain bike trail*, waarbij mountainbikers van stadje naar stadje konden trekken en tussenin uitrusten, consumeren en verblijven.

” **Hij bedacht een *mountain bike trail* waarbij mountainbikers van stadje naar stadje kunnen trekken.**

Het plan trok investeerders aan, die weliswaar terugbetaald moesten worden. Na een investering van \$ 22 miljoen, bloeide de omgeving open. De investeerders worden vandaag via een ingevoerde taks op de horeca ontvangsten terugbetaald. Ook dit kan een verdienmodel zijn (bv. in een Vlaams Park) waarbij ecosysteemdiensten die door private eigenaars geleverd worden vergoed worden.

Biodiversity credits in Transsylvanië

Transsylvanië heeft te kampen met een fenomeen van opkopen van grond (*land grabbing*) door vnl. Zwitserse en Duitse investeerders. Ze zien goedkope gronden met weinig regulering, die ze opkopen. De graslanden worden vervolgens gescheurd, geploegd en in meer rendabel akkerbeheer genomen. Bijgevolg gaat de natuur er verloren en de lokale boeren worden weggeduwd.

Samen met RePlanet, heeft de eigenaar-landbouworganisatie ADEPT investeerders aangetrokken, die de lokale natuur willen bewaren en herstellen. Maar die investeerders hebben meetwaarden nodig om tegenover een krediet te stellen.

Het meten van biodiversiteit is niet eenvoudig, het is niet zo rechtlijnig als koolstof. In het project werd van de Wallacea Trust-methode gebruik gemaakt. Met die methode wordt enerzijds een monitoring gedaan van de hoeveelheid aan insecten en anderzijds welke insecten voorkomen via eDNA-metingen (daarmee kan je de aanwezig-

Biodiversity credits om lokale streekidentiteit te behouden

heid van een soort detecteren, maar het is vrij duur). Het voordeel van de methode is dat ze aanpasbaar is en op maat gesteld kan worden van sleutelsoorten die bepalend zijn voor de biodiversiteit in het gebied.

” **Naarmate er meer biodiversiteit aanwezig is, kunnen ze een hogere prijs genereren.**

In de praktijk wordt er elke 5 jaar gedurende een meetseizoen gemeten en gaat men vergelijken wat de evolutie is. Zo kunnen biodiversiteitskredieten ontwikkeld worden die per 5 jaar in waarde kunnen schommelen. Naarmate er meer biodiversiteit aanwezig is, kunnen deze een hogere prijs genereren.

Deze biodiversiteitskredieten worden samen met koolstofkredieten verkocht, die stabiel zijn. Het pilootproject ontwikkelt zo een sterke case om investeerders aan te trekken die voor deze beide ecosystemendiensten betalen. De *credits* variëren van 5-30 \$/unit. Daarmee verkrijgen de boeren 150-200 €/ha. De *credits* zijn combineerbaar met de GLB-subsidies, alhoewel sommigen daar kritiek op uiten (wanneer de landbouwer de *credits* betaald krijgt, wordt dit als dubbele betalingen aanzien). Dit zal een van de zaken zijn die overheden moeten reguleren.

MEERSMAN & VAN KEER

ADVOCATENASSOCIATIE

- › Eigendomsrecht - Recht van uitweg
- Erfdienstbaarheden
- › Landbouwrecht en de Pachtwet
- › Milieurecht - Milieuvergunningen
- › Erfrecht en overdracht van het
familiale landbouwbedrijf
- › Dieren: Koop - Verkoop
- Aansprakelijkheid

Willem Tellstraat 22, B-9000 GENT
meersman.vankeer@adv-mvk.be

Tel. 09 225 80 30

www.adv-mvk.be

Koolstofopslag in veengebieden door duurzame landbouw

Auteur: Anna De Boeck (ELO), Clara Diebolt (AC3A)

Bronnen : Tanneberger, Franziska, et al. "The peatland map of Europe." (2017). Mires and Peat, Volume 19; Tanneberger, F.; Moen, A.; Barthelmes, A.; Lewis, E.; Miles, L.; Sirin, A.; Tegetmeyer, C.; Joosten, H. Mires in Europe—Regional Diversity, Condition and Protection. Diversity 2021, 13, 381. <https://doi.org/10.3390/d13080381>

Sphagnum mos, een emblematische plant van venen, kan tot 20 keer zijn gewicht in water vasthouden.

Herstel van veengebieden is een belangrijk onderdeel van de herziene LULUCF-doelstelling, die streeft naar een netto verwijdering van 310 MtCO₂eq in Europa tegen 2030 om zo het pad naar klimaatneutraliteit te effenen. Gezonde veengebieden zijn enorme potentiële koolstofopslagplaatsen en -putten, maar wanneer zij gedraineerd of aangetast worden, stoten ze veel koolstof uit met nefaste gevolgen voor de biodiversiteit, waterkwaliteit en de klimaatopwarming. Het Carbon Connects-project, dat door het Europese Interreg-programma voor Noordwest-Europa gefinancierd wordt, bouwt voort op deze bevindingen en heeft tot doel de koolstofvoetafdruk van gedegradeerde veengebieden te verminderen. Het project wil dit via nieuwe groene bedrijfsmodellen bereiken die in samenwerking met boeren ontwikkeld zijn en door het openen van financieringsmogelijkheden voor particuliere investeerders.

Europa heeft 241.812 km² aan diverse veengebieden, waarvan naar schatting 50% aangetast is. Daarom heeft het Carbon Connects-project Europese partners en boeren bijeengebracht die overtuigd zijn van de noodzaak om veengebieden in Noordwest-Europa te herstellen. Het project beoogt dan ook de uitstoot van broeikasgassen als gevolg van ontwateringspraktijken te verminderen en tegelijkertijd nieuwe levensvatbare en duurzame economische modellen voor het gebruik van veengronden voor te stellen. Onder leiding van partners uit België, Frankrijk, Duitsland, Ierland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk, heeft het Carbon Connects-project 10 pilot sites in Noordwest-Europa kunnen beheren en innoveren.

Een toolbox om landbouwers te helpen nieuwe praktijken toe te passen

Dankzij de ervaringen van de *pilot sites* zijn deze innovatieve praktijken in een toolbox gecatalogiseerd. De "Carbon toolbox" is beschikbaar op de Carbon Connects website (<https://sites.google.com/view/c-toolbox/>) en is bedoeld om de toepassing van nieuwe praktijken aan te moedigen. Daarnaast vergemakkelijkt de Carbon Toolbox ook de interactie tussen landbouwers, deskundigen, bedrijfs- en overheidsorganisaties en NGO's via een Europees netwerk voor veenlandbeheer, waarbij alle bij veengronden betrokken belanghebbenden zich kunnen aansluiten.

Illustratie van een gezond veengebied

Dit instrument is ontwikkeld op basis van de lessen die uit andere Europese projecten getrokken zijn, en richt zich vooral op toekomstige sectoren zoals de riet- en sphagnummooiteelt. Deze laatste praktijk wordt ook veelvuldig toegepast op de *pilot sites* van het Carbon Connects project. Daarnaast geeft de tool ook een overzicht van alle belangrijke pilot sites in Noordwest-Europa, waar duurzaam veenlandbeheer toegepast wordt.

Schat de koolstofuitstoot van uw veengebied

Om boeren en veenbeheerders te helpen bij het nemen van beslissingen, hebben de partners van het Carbon Connects-project een koolstofemissiecalculator ontwikkeld. Door rekening te houden met waterniveaus, turfdiepte, oppervlakte, vegetatietype, bemesting en teeltpraktijken, kunnen de broeikasgasemissies (CO₂, CH₄, N₂O) voor en na het opnieuw bevochtigen geëvalueerd worden, waardoor koolstofvastleggingsscenario's als onderdeel van een veenherstelplan mogelijk worden.

De tool is beschikbaar via deze link

Canadagansen in veengebied

Naar betere financiële steun voor landbouwers

Veel veenlandbouwers in Noordwest-Europa twijfelen om over te schakelen naar nieuwe praktijken, en dit bij gebrek aan financiële mogelijkheden, compensatiemechanismen en marktzekerheid. De producten van duurzaam beheerde veengebieden moeten economisch beter gewaardeerd worden om de overgang naar duurzaam veenbeheer mogelijk te maken. In deze context hebben de partners van Carbon Connects, onder leiding van AC3A, een rapport gepubliceerd over de basis en de methodologie van een koolstofkredietregeling voor veengebieden in Noordwest-Europa. Het doel van deze methodologie is het mobiliseren van nieuwe particuliere middelen via koolstofkredieten voor projecten inzake herbevoeiing, herstel en duurzaam beheer van drooggelegde en aangetaste veengebieden.

Veel particuliere bedrijven zouden nu kunnen investeren in het herstel van veengebieden als onderdeel van hun Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) - beleid of om doelstellingen rond emissiereductie via compensatie te behalen. Vaak ontbreekt het hen echter aan connecties, financiële mechanismen en een betrouwbaar kader voor de certificering van koolstofkredieten. Dit is een probleem dat het

Carbon Connects-project sinds 2021 analyseert met een nieuwe fase van activiteiten. Tot december 2023 zullen de inspanningen van de partners van Carbon Connects gericht zijn op het bieden van nieuwe financiële prikkels om het herstel van veengebieden te vergemakkelijken. Dit houdt in dat de behoeften van particuliere bedrijven op het gebied van MVO en koolstofcompensatie worden beoordeeld en dat financiers en potentiële projectleiders met elkaar in contact gebracht worden.

Landbouwers en financiers samenbrengen

Om ervoor te zorgen dat herstelprojecten met behoud van een duurzame en productieve landbouwactiviteit op het getroffen land uitgevoerd kunnen worden, is financiële compensatie nodig. Momenteel ontwikkelen de projectpartners van Carbon Connects een aantal instrumenten om landbouwers en particuliere investeerders gemakkelijker met elkaar in contact te brengen en zo de financiering van veenweideherstel te activeren. Concreet zullen tussen boeren en particuliere financiers in verschillende landen vijftig bijeenkomsten georganiseerd worden om een concretere start te geven aan betalingen voor milieudiensten. Het doel is om 400.000 euro aan particuliere investeringen in herstel van veengebieden in Noordwest-Europa vrij te maken en om tegelijkertijd boeren en landeigenaren hierbij te ondersteunen. Op die manier wil het Carbon Connects project op grotere schaal en langere termijn bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe financieringsmethoden.

Voor duurzame landbouw

Laten we samen meerwaarde creëren
op uw landbouwgronden
+32 (0) 10 232 904

AGRILAND
Pasteurlaan 23
1300 Waver

Volg ons op

De structuur van een natuurlijke beek

Auteur: Ecopedia

Oude meander van de Durme

Meanderende bosbeek

Van nature is er erg weinig stilstaand oppervlaktewater. Het meeste water stroomt. Neerslag valt neer op het land, en een deel van het water stroomt daarbij af en volgt het reliëf naar beneden, tot het uiteindelijk in de zee terechtkomt. Op het eerste zicht is de kortste weg daarbij de meest logische: een rechte rivier van de bergen tot aan de zee, met rechte zijrivieren en beken. De dynamiek van het water zorgt echter voor wervelingen, die nog eens versterkt worden door objecten in het water zoals rotsen en omgevallen bomen. Dat leidt tot een kronkeling: een meander is geboren. Deze kleine kronkel wordt alsmaar groter. In de buitenbocht stroomt het water veel sneller dan in de binnenbocht. Snelstromend water neemt materiaal mee, we noemen dat erosie. Daardoor zal de buitenbocht steeds breder worden, de oever kalft af en vormt een steile wand. De bodem ligt relatief diep door de snelle stroming, en enkel de zwaarste bodemdeeltjes (zand tot grind) blijven liggen. De binnenbocht daarentegen, krijgt met afzetting te maken. Het water stroomt er veel trager, waardoor zwaardere deeltjes de tijd krijgen om neer te slaan. Dat vormt een zacht glooiende oever met recente afzettingen. In het water zelf is het ondiep, en de bodem bestaat uit kleinere deeltjes zoals leem of klei. Ook organisch materiaal als bladeren en andere plantenresten kunnen blijven liggen. Dat verschil in buiten- en binnenoever is op onderstaand beeld goed te zien.

Zo'n meanderende rivier vormt een grote variatie aan potentiële habitats. In de steile oever broeden ijsvogels en oeverzwaluwen, het sneller stromende water vormt een habitat voor stroomminnende diersoorten als steenvlieg en forel, de trager stromende delen zijn een leefgebied voor heel wat kleine bodemdierpjes, de kleine modderkruiper, planten kunnen er groeien en de ondiepe zone kan, indien de rivier groot genoeg is, zelfs een moerasbos vormen. Niet zo met een rechtgetrokken waterloop. Hier is de variatie in stroomsnelheid, bodemsubstraat en oevertypes nihil. Een kanaal zal daarom ook veel minder soorten tellen dan een natuurlijke beek of rivier. Bovendien kan een rechtgetrokken waterloop gemiddeld maar 40% van het water bevatten dat een meanderende rivier bezit omdat de loop zoveel korter is. De kans op overstromingen na zware regenval bij een rechtgetrokken loop is daarom groter. Het water stroomt wel sneller weg, maar dat geeft dan weer problemen stroomafwaarts.

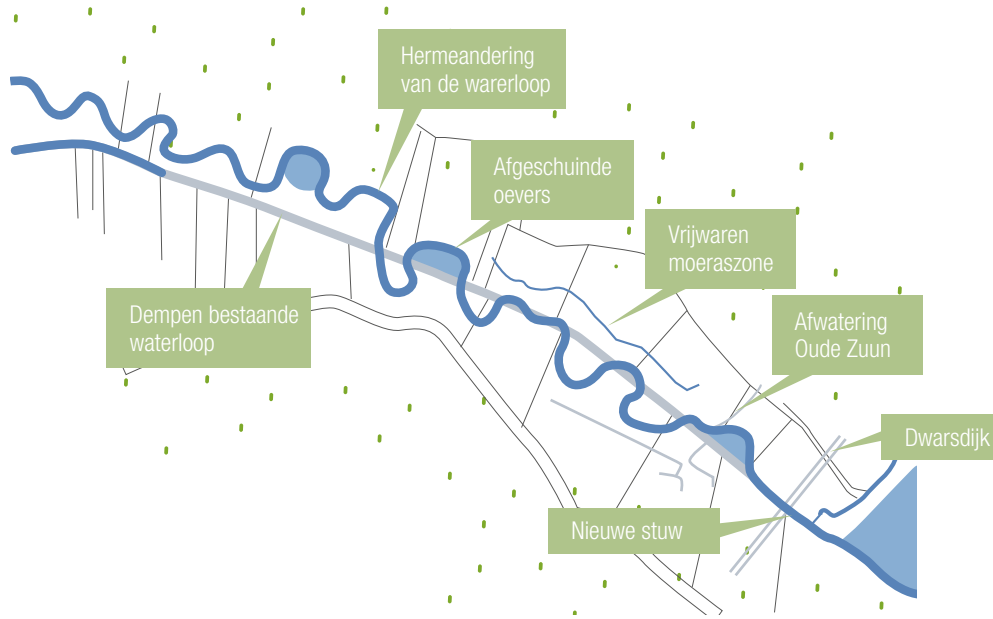
Een waterbeheerder heeft verschillende opties om dat probleem aan te pakken.

- Het uitgraven van het oude profiel. Dat is een dure oplossing, maar soms wordt ze toch uitgevoerd. Een voorbeeld van zo'n plan, uitgevoerd door de VMM zie je hieronder. Het betreft het heraanleggen van het historische profiel van de oude Zuin in de buurt van Sint-Pieters-Leeuw.
- Het spontaan laten hermeanderen. Op termijn zal elke waterloop terug meanderen. Als er plaats voor is, kan dat zelfs worden versneld door een obstakel in de beek te leggen zoals een boom. Het water zal dan vanzelf een bocht uitschuren. Uiteraard kan dat niet op eigen houtje beslist worden, de bekenbeheerders moeten betrokken zijn.
- Niets doen. Hermeanderen is niet zonder risico, de rivier kan buiten de gewenste zone meanderen. Dit soort projecten kan maar als er genoeg plaats is.

Plan VMM herinrichting oude Zuun

Deelproject 1: Concrete maatregelen

Vistrap aan watermolen

Een tweede probleem van onze waterlopen zijn de vele sluisen, watermolens, overlopen enz. die verhinderen dat vissen kunnen migreren. Voor vissen die kunnen paaien in hetzelfde habitat waar de volwassen dieren leven is dat niet zo'n probleem, maar de meeste vissoorten zoeken een specifiek habitat om eieren te leggen. Dikwijls is dat wat kleiner, sneller stromend water met meer zuurstof of bij andere soorten glooiende oevers met veel begroeiing. Nog zeldzamere soorten leven in zee en migreren de rivier op om te paaien, zoals zalm, rivierprik en elft. De paling tenslotte, volgt net het omgekeerde traject. Al deze migrerende vissoorten zijn erg zeldzaam, omwille van de waterkwaliteit, maar nu die verbetert, staan deze migratieknelpunten in de weg. Het is dus een taak voor de waterbeheerders om deze knelpunten aan te pakken door ze te verwijderen of om een oplossing te voorzien door bv. een apart traject aan te leggen, zoals een vistrap.

LANDELIJK WONEN VERKOOP AGRARISCH VASTGOED

- > De gespecialiseerde makelaar mbt hoeses en gronden in buitengebied.
- > Deskundige begeleiding bij verkoop van uw hoeve of aankoop van uw droomlocatie.

Op zoek of te koop, contacteer ons: **DANNY DE PAUW** 0475 55 58 34
JO MULLIE 0477 52 57 82

A | G | R | O
V A S T G O E D bvba
www.agrovastgoed.be

Wildlife Estates Label: 4 Vlaamse private natuureigenaars krijgen Europese erkenning

Auteur: Alec van Havre

Op maandag 13 februari 2023 werden in de Cercle Gaulois te Brussel de Wildlife Estates (WE) Labels uitgereikt aan 8 domeinen (4 Vlaamse en 4 Waalse) in België, allen met bijzondere verdiensten voor hun particulier beheer op het vlak van ontwikkeling voor fauna en flora. In aanwezigheid van de heren Humberto Delgado Rosa (directeur D-G Leefmilieu, Europese Commissie) en Konstantin Kostopoulos (CEO Wildlife Estates) mochten deze domeinen, waaronder 4 Vlaamse private landgoederen, het waardevolle WE Label in ontvangst nemen:

Domein De Ossebossen

→ *Jabbeke, West-Vlaanderen*

De Ossebossen zijn gelegen aan de Aartrijksesteenweg in Zerkegem en zijn een uitloper van het waardevolle natuurdomein Vloethemveld. De naam verwijst naar een vroegere befaamde herberg, Den Gouden Osse, gelegen op een kruising van deze belangrijke landweg. Al jarenlang heeft ondernemer en handelaar Peter Lievens er als eigenaar, bosbeheerder en weidelijke jager zijn passie voor de natuur gevonden.

De Ossebossen zijn ecologisch waardevol tot zeer waardevol door hun huidige vegetatie en historische landgebruik. Het gebied is ook gekenmerkt door een grote variëteit aan structuren zoals bomenrijen en houtkanten, poelen en structuurrijke bossen. Bosranden die reeds aangelegd zijn met hazelaar, sporkehout, meidoorn, sleedoorn, vogelkers, wilde rozelaar, zorgen voor een verhoging van de structuurdiversiteit en een typische flora en fauna die aan deze overgangen verbonden zijn. De ouderdom van de bosbestanden en de grote structuurvariatie tussen en in de bestanden biedt een divers leefgebied voor vele diersoorten. Het uitstekende beheer van het domein werd in onze vorige editie van de Landeigenaar (nr. 98) uitgebreid beschreven onder de rubriek "Landgoed in de kijker".

Kasteeldomein van Nieuwermolen

→ *Dilbeek, Vlaams-Brabant*

Tussen het dicht bevolkte Brussel en het Pajottenland ligt het eeuwenoude kasteeldomein van Nieuwermolen, als een uniek geheel van kasteel met park, vijver, bossen, imposante dreven, landerijen en zeer mooi bouwkundig erfgoed. Dat dit nog steeds een aantrekkelijk en waardevol domein uitmaakt in een streek die sterk aan het verstedelijken is, is de grote verdienste van de familie de Ghellinck Vaernewyck, die zich, net als haar voorouders, meer dan een eeuw als duurzame beheerder heeft ingezet en reeds lange tijd aangeeft wat een klassiek, maar maatschappelijk gedragen landgoed kan betekenen. De naam Nieuwermolen duidt op de ligging van een watermolen op de beek die het domein doorkruist. Zowel het kasteel als de molen werden reeds in de 15e eeuw vernoemd. Vandaar de eeuwige band die in de naam verder wordt gedragen.

Hoewel het landgoed zich op het vlak van natuurbeheer niet in een beschermd gebied bevindt, beheert deze familie bewust alle bossen en lanen naar de kwalitatieve richtlijnen van de Koninklijke Bosbouwmaatschappij, zoals de PEFC-standaarden. Dit kan tellen want het domein bestaat voor meer dan de helft uit mooie bossen met eik, beuk, esdoorn, es, kastanje, en ook nog een derde deel populier met onderetage om het economisch beheer te ondersteunen. Bovendien telt het domein een drietal hectaren natuurwaardig nat bos als wetland, worden nieuwe graslanden aangehouden, voedselrijke hagen aangeplant en wordt bijzondere zorg voor het landschap gehouden, in het bijzonder voor kleine landschapselementen en de geïnventariseerde monumentale bomen die het park rijk is. Op het domein wordt de weidelijke jacht op reewild bedreven.

Familie neemt het label in ontvangst.

Kasteeldomein van Nieuwermolen

© Willeke Buijs

Kasteeldomein van Wijnendale

→ *Torhout, West-Vlaanderen*

Doorheen de geschiedenis van het graafschap Vlaanderen en de Nieuwe Tijden tot aan de Tweede Wereldoorlog, duikt het kasteel van Wijnendale steeds opnieuw op op sleutelmomenten in de vaderlandse geschiedenis. Dat deze historische mijlpaal vandaag nog zijn rol kan vervullen in het Vlaamse landschap, is de bijzondere verdienste van de familie Matthieu de Wynendaele, die nu over zes generaties voor het behoud en de uitstraling van dit unieke domein instaat. En de zevende zit al in de steigers.

Voor de onroerend erfgoed elementen van het kasteel, de bijgebouwen en het 26 ha grote park is er een beheersplan opgesteld dat uitgevoerd wordt. Belangrijk voor het park op natuurrivier is dat de graslanden tot permanente graslanden omgevormd worden en dat op een vijftal plaatsen de vleermuizen kunnen huizen, die aan de hand van tellingen opgevolgd worden. Ook worden de boomgaarden hersteld en een aangepast drevenbeheer toegepast.

Voor de rest van dit grote domein dat grotendeels in Natura 2000 en VEN gebied valt, worden belangrijke inspanningen geleverd onder de vorm van hoogkwalitatieve natuurstreefbeelden op een oppervlakte van meer dan een derde van het kasteeldomein en dit vooral in bosgebied. Eiken-beukenbos van het type 9120 is het belangrijkste natuurstreefbeeld. Dit is eveneens aangepast aan het nabuurgelegen natuurreservaat van het Wijnendalebos. Ook de aanleg van nieuwe permanente graslanden is een belangrijke toegevoegde waarde, alsook de aanleg van nieuwe hagen en heggen in het landschap.

” Ook de aanleg van nieuwe permanente graslanden is een belangrijke toegevoegde waarde.

Daarnaast is het nog altijd de bedoeling is om een zeker aandeel productiebos (30% bosoppervlakte met uitheems naaldhout en populier te behouden om bij te dragen aan het economisch rendement van het domein, weliswaar onder een natuurbeheerplan type 2 en de criteria geïntegreerd natuurbeheer.

De doelsoorten waarvoor inspanningen geleverd worden zijn vooral de dieren van structuurrijke gesloten bossen zoals de middelste bonte specht, wespandief, zwarte specht, havik, appelvink, fluiters, bosuil, glanskop, boomklever, houtsnip, matkop, nachtegaal, wielewaal en natuurlijk ook de vleermuizen. Op het domein wordt de weidelijke jacht nog enkel op reewild toegepast.

Rekkelinge Meersen

→ *Deinze, Oost-Vlaanderen*

Het gebied is gelegen ten oosten van het centrum van de gemeente Deinze. De zuidelijke grens is de rivier de Leie. In het oosten en noorden wordt het gebied begrensd door een oude arm van de Leie die afgesloten is.

Het woord meers (vroeger: meersch, in het latijn mariscum) betekent 'moeras' of 'drassig land'. Meersen duiden op laaggelegen, natte grond, die vroeger alleen geschikt was als weide- of hooiland, meestal begroeid met houtige in plaats van kruidachtige plantensoorten. In de streek zijn de verschillende Leiemeersen van grote natuurwaarde.

Het gelabelde gebied is eigendom van de familie Vermeersch, die er al generatielang het beheer ervan waarnemen. Het bevindt zich in landschappelijk waardevol agrarisch gebied, niet in beschermd natuurgebied, en toch heeft de familie ervoor gekozen om voor meer dan de helft van hun domein kwalitatieve natuurstreefbeelden toe te passen, hebben zij reeds meer dan 2,5 kilometer hagen aangeplant, worden landbouwgronden tot permanente graslanden omgevormd die niet meer bemest worden en hebben zij al vele hectaren bebost. Aldus dragen zij absoluut bij tot een open graslandschap en half-open boslandschap langs de rivier de Leie.

Op het domein zijn 'Houtkanten met wegedoorn' gelegen. Deze houtkanten zijn beschermd als landschappelijk onroerend erfgoed waarde en de familie past hiervoor een aangepast beheer toe. Deze houtkanten vormen een zeldzaam en beeldbepalend object in de Leievallei. De locatie getuigt van verschillende historische motieven voor het planten van houtkanten en van de historische beheersvorm ervan (hakhoutbeheer). Het betreft de Wegedoorn, de hondsroosgroep en de Zwarte Els. Van deze laatste zijn zeer oude hakhoutstoven aanwezig, wat de kans op het behoud van het autochtoon karakter zeer groot maakt.

Voor de bossen wordt er gekozen voor een omvorming van de populieropstanden naar het natuurstreefbeeld "Eiken-essenbossen zonder wilde hyacint" (9160) op de drogere bodems en "Valleibossen" (91E0_va) op de vochtigere delen. Deze omvorming zal geleidelijk gebeuren en met aandacht voor de verhoging van het aantal sleutelsoorten en het behoud van verouderingseilanden.

Voor de graslanden wordt gekozen om een "Soortenrijk mesofiel hooiland" te bereiken van de variant "grote vossenstaartgraslanden".

Op het domein wordt ook aan bijenteelt gedaan, wordt de weidelijke jacht toegepast en worden de habitats verzorgd voor heel wat watervogels die langs de Leie gedijen. Op de Rekkelinge Meersen wordt ook uitgekeken naar meer vernatting in samenspraak met de aangelanden.

Hoe zorgen voor meer biodiversiteit in graslanden voor vee?

Auteur: Valérie Vandenabeele, gebaseerd op de presentatie van Kurt Sannen (Bolhuis) op de studiedag "Natuurinclusief boeren".

HET BOLHUIS
Natuurboerderij

De graslanden die je bij ons vindt, zijn geen natuurlijke vegetaties. Ze zijn ontstaan lang geleden, toen de mens aan landbouw is gaan doen en vee is gaan houden. Het zijn wat men noemt halfnatuurlijke vegetaties, die historisch onlosmakelijk verbonden zijn met de landbouw.

Soorten halfnatuurlijke graslanden

In die graslanden komt een verscheidenheid aan soorten voor: plantensoorten, insecten, weidevogels. . . Maar die graslanden zijn ook essentieel voor het vee van landbouwbedrijven. Meer dan de helft van ons landbouwareaal bestaat uit gras.

Biologen delen die graslanden in volgens een klassificatie van de plantensoorten die er voorkomen:

Dotterbloemgrasland

Dotterbloemgraslanden zijn drassige hooilanden die je vindt in valleiën. In de winter zijn ze vaak overstromd. Typerend zijn hun gele dotterbloempjes, maar er kunnen ook orchideeën, waterkruiskruid en koekoeksbloem in voorkomen. Ze ontstaan in gebieden waar grondwater is en zijn matig voedselrijk en mineraalrijk. Ze verdragen weinig of geen bemesting en worden klassiek 1 à 2 keer per jaar gemaaid of worden begraaasd. Een maal maaien en nabegrazen (1,5 GVE/ ha) is ook gebruikelijk. Dotterbloemgraslanden kunnen behoorlijk productief zijn maar de voedingswaarde voor het vee is beperkt.

Glanshaverhooiland

© Geant/Ber

Glanshaverhooilanden komen voor op drogere bodems die weliswaar nooit echt uitdrogen, de watertafel staat idealiter 10 cm onder het maaiveld, vastgehouden door een rijke humuslaag. Ze kennen een weelderige kruidengroei met soorten als rapunzelklokje, margriet en walstro. Ze verdragen weinig of geen bemesting en worden 1 à 2 keer per jaar gemaaid. Het hooi van glanshaverhooilanden heeft nog een matige voedingswaarde voor het vee.

heischrale graslanden

© Geant/Ber

Vochtige **heischrale graslanden** zijn zeer zeldzaam en komen voor op arme zuurdere bodems. Zoals de naam het zegt zijn ze vochtig en staan vaak onder water in de winter en tijdens het jaar. In sommige gebieden vind je hier de zeldzame klokjesgentiaan. Andere soorten die typerend zijn, zijn rode en gewone dophei, tweenervige zegge en blauwe zegge. Ze zijn weinig bruikbaar als veevoeder.

Kamgraslanden

© Geant/Ber

Kamgraslanden kan je dan wel weer permanent laten begrazen. Je vindt ze op voedselrijkere gronden. Op zand, zandleem is hun voorkomen gebonden aan een lichte bemesting op leem en klei kunnen ze ook zonder bemesting. Typerend zijn natuurlijk kamgras, maar ook veldgerst, madeliefjes, timotheegras, rode klaver, pinksterbloem, biggenkruid. Op vochtigere plaatsen ook vossenstaart en de kleurrijke pimpernel. Kamgraslanden zijn zeer geschikt voor begrazing met jongvee, droogstaande runderen, matig productieve koeien of paarden.

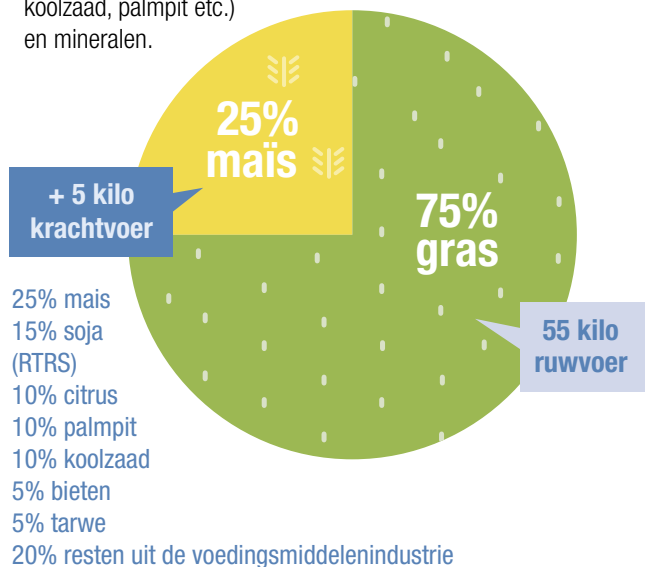

© Unplash.com - Leon Eckram

Sommige gras- en kruidensoorten zijn interessante voor het vee, want ze leveren eiwitten en mineralen. Daarnaast profiteren ook heel wat andere soorten van deze graslanden en de insecten die er op voorkomen: vuurvlieder, grutto's die grote uitgestrekte graslanden nodig hebben, wulpen. Maar ook predatoren zoals grauwe klauwier, die nood heeft aan doornstruiken om de prooi op te pikken of de bruine kiekendief die kleine zoogdieren en volgens eet.

Wat eet een koe?

Het dieet van de koe bestaat gemiddeld uit 75 % gras en 25 % maïs met daarbij nog wat ruwvoer, krachtvoer (maïs, soja, bieten, koolzaad, palmpit etc.) en mineralen.

Om de voedingswaarde van gras te weten, wordt de droge stofgehalte gemeten (hoeveel gram je nog overhebt na verdamping op hoge temperatuur), hoeveel eiwitwaarde verteerd kan worden en hoeveel energie ze bevat.

De eerste grassnede van het jaar is ook de rijkste in voedingswaarde. Landbouwers bemesten nadien het gras zodat de weggenomen nutriënten weer aangevoerd worden en het gras goed kan groeien. Zo haalt men om de 6 weken, soms zelfs 4 weken, een snede. Dan is de kwaliteit van het gras optimaal. Dit is in tegenstrijd met wat voorvernoemde graslanden nodig hebben om biodiversiteitswaarde te hebben. Hoe verzoen je beide?

Vooreerst is het belangrijk om uiteen te zetten dat er verschillende fases van grasland zijn.

- Fase 0:** heel intensief grasland dat ook volop bemest wordt, klassiek raaigrasland.
- Fase 1:** een mengeling van grassen, meer meer soorten, de productie daalt hier een klein beetje.
- Fase 2:** naast grassen komen ook enkele kruiden voor zoals klaver, boterbloem, paardenbloem en veldzuring.
- Fase 3:** een gras-kruidenmix zonder dominante soorten, met grassoorten als gewoon reukgras, rood zwenkgras, gewoon struisgras en de kruiden scherpe boterbloem en veldzuring. Naar biodiversiteitsoogpunt is deze fase al interessant.
- Fase 4:** door een fase 3 maar 2 keer te bemaaien kom je in deze fase van bloemenrijk grasland (glanshaverhooiland, kamgrasland, dotterbloemgrasland). Ook hier kan 2 keer maaien, begrazen of maaien met nabegrazing, liefst zonder bemesting.
- Fase 5:** dit zijn de echte schraallanden met zeer lage productie (< 5 ton DS/ha). Ze hebben og weinig tot geen voedingswaarde meer voor vee en kunnen nog 1 keer per jaar gemaaid worden of als begraaasd worden. Het gras moet sowieso kort de winter in voor de instandhouding.

Voor de laatste fasen kan je inkomsten best halen uit beheerovereenkomsten of andere subsidies.

Fase 3 is interessant voor de landbouwer om te overwegen. Op de markt zijn zelfs specifieke mengelingen die dit grasland kunstmatig aanbieden (zie Landeigenaar 95). In deze graslanden zitten ook al veel eiwitten (luzerne en klavers) en extra mineralen die belangrijk zijn voor het rantsoen van de koe en bijgevolg niet meer aangekocht dienen te worden. Door deze in te voeren in het graslandareaal kan de landbouw natuurinclusief worden. Door de lagere kost om eiwit en mineralen extern aan te kopen, kan een verminderde productie gecompenseerd worden of zelfs ingehaald worden.

Door de combinatie van graslanden en kruiden op eigen bedrijf kan de landbouwer zijn kosten reduceren, subsidies bekomen op percelen die minder landbouwwaarde hebben en het bedrijf optimaliseren en tegelijk bijdragen aan klimaatdoelen en biodiversiteitsdoelen.

Tussendoortje

Een grond kopen waarop een Vlaams recht van voorkoop rust? Neem contact op met Landelijk Vlaanderen voor een overeenkomst is getekend.

HOUTBAAI

**Schatting en
waardebepaling van
ruraal vastgoed,
gronden en bossen**

Volgens Vlabel normen
of voor financiering

www.houtbaai.eu
hans.fivez@houtbaai.eu • +32 498 499360

Bos

Resultaten bosvitaliteitsinventaris 2022: één op vier bomen in het meetnet is beschadigd

Lees de volledige
bosvitaliteitsinventaris
2022 hier

Auteur: Margot Leemans

Jaarlijks publiceert het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) een bosvitaliteitsinventaris. In deze publicatie wordt de gezondheid en de kwaliteit van de Vlaamse bossen in kaart gebracht en wordt de evolutie ten opzichte van vorige jaren geëvalueerd.

De bosvitaliteitsinventaris startte als onderdeel van het internationale programma ICP Forests (*International Co-operative Programme on Assessment and Monitoring of Air Pollution Effects on Forests*) dat in 1985 opgericht werd. Dit programma heeft als doel om de gezondheidstoestand van bossen internationaal te monitoren en de oorzaken van eventuele veranderingen te onderzoeken.

Hoe wordt de vitaliteit van een bos geëvalueerd?

Om de vitaliteit van onze bossen te kunnen monitoren werd in 1987 een Vlaams bosvitaliteitsmeetnet opgestart. Dit meetnet telt vandaag 78 cirkelvormige proefvlakken die aan de hand van een systematisch raster van 4 km op 4 km geselecteerd werden.

Al de steekproefbomen die binnen deze proefvlakken aan bepaalde criteria (bv. voldoende zichtbare kroon) beantwoorden, worden jaarlijks beoordeeld en er wordt bekeken of er steekproefbomen afgestorven of verwijderd (door bv. een storm of een kapping) zijn. Om te compenseren voor steekproefbomen die afgestorven of verwijderd zijn, worden er – aan de hand van nieuwe proefvlakken – nieuwe steekproefbomen toegevoegd.

De vitaliteit van de steekproefbomen wordt jaarlijks aan de hand van verschillende indicatoren bepaald. Met van een verrekijker wordt er een inschatting gemaakt van het percentage blad- of naaldverlies. Daaraan kan dan een gezondheidstoestand gekoppeld worden. Zo worden bv.

bomen met een blad- of naaldverlies dat hoger is dan 25 % als beschadigd ingedeeld. Ook wordt er naar symptomen van aantasting, infectie, of andere biotische of abiotische schade gezocht. De zaadzetting – eveneens met behulp van een verrekijker – en waterscheutvorming worden eveneens beoordeeld.

Door op dezelfde selectie van bomen deze indicatoren jaarlijks te evalueren, kan de ontwikkeling van de bosvitaliteit over de jaren heen gevolgd worden en kunnen veranderingen in de gezondheid van het bos gedetecteerd worden.

” In 2022 werden er in totaal 1486 bomen beoordeeld.

Resultaten 2022

In 2022 werden er in totaal 1486 bomen beoordeeld waarvan 58,2 % loofbomen (26,9 % zomereiken; 10,0 % beuken; 6,3 % Amerikaanse eiken en 15,0 % overige loofbomen) en 41,8 % naaldbomen

(31,6 % grove dennen; 9,8 % Corsicaanse dennen en 0,4 % overige naaldbomen). De resultaten van deze meest recente bosvitaliteitsinventaris meldden dat 26,5 % van de onderzochte bomen beschadigd waren en dat het gemiddelde blad- of naaldverlies 24,0 % bedraagt. Bij loofbomen is de zomereik de boomsoort met het hoogst percentage beschadigde bomen, en bij de naaldbomen de Corsicaanse den. Bovendien stierven – ten opzichte van de vorige inventaris uit 2021 – 0,7 % van de bomen af. Een vergelijking met de bosvitaliteitsinventaris uit 2021 leert dat zowel het bladverlies als het percentage beschadigde bomen gestegen is, en dat de gezondheidstoestand van de Vlaamse bossen dus verslechterd is.

Een mogelijke verklaring voor deze resultaten zou kunnen zijn dat het jaar 2022 zeer droog was en dat er bovendien meerdere hevige windstormen plaatsvonden. Naast deze extreme weersomstandigheden hadden ook verschillende biotische factoren (schimmelinfecties, insectenaantasting, ...) een negatieve invloed op de gezondheidstoestand van de Vlaamse bossen.

” We moeten onze natuur vrijwaren en de biodiversiteit herstellen.

Inspirerende ledenwandeling te Meerhout

Auteur: Margot Leemans

Onder een stralende zon waren we op 13 mei te gast bij Alan Phillips voor een geleide wandeling op zijn landgoed Scherpenbergen – De Hutten. Het was een plezier om u hier zo talrijk aanwezig te zien!

Het landgoed Scherpenbergen – De Hutten is één van de weinige gebieden waar zoveel verschillende Kempense biotopen – gaande van droog tot zeer nat – aanwezig kunnen zijn. Het landgoed is gelegen in het noordelijk deel van de gemeente Meerhout, dat tot in de 18de eeuw een groot heidelandschap vormde met vennen, moerassen en nauwelijks bos. Met de ontginning van de heide die hierop volgde, werden weilanden aangelegd op de natte stukken en naaldbossen op de droge percelen. Alan nam het domein over in 1992, en werkt sindsdien met bijzonder veel enthousiasme aan duurzaam natuurbeheer en natuurherstel.

We startten de wandeling op een perceel waar lange hopen composte-rend gras te zien was. Alan stelt dit droge perceel ter beschikking aan Natuurpunt en in ruil composteren ze zijn eigen grasmaaisel met hun machines. Dit grasmaaisel wordt tot wel 8 maal per seizoen omge-woeld. Een mooie illustratie van een succesvolle samenwerking tussen een private eigenaar en een natuurvereniging.

Vervolgens werden we langs een eerste prachtig ven meegenomen. Aan de hand van oude kaarten en onderzoek kon afgeleid worden waar er in het verleden vennen aanwezig waren die doorheen de jaren opgevuld werden om plaats te maken voor weilanden. Herstelmaatregelen – zoals het creëren van depressies – op deze specifiek locatie waren meteen succesvol en vandaag komen rond deze vennen dan ook spontaan typische ‘ven-soorten’ zoals de zonnedaauw voor. Het tweede ven dat we voorbij wandelden werd door experts benoemd als één van de meeste structuurrijke van de Kempen. De verlanding mag hier zijn gang gaan en is het startpunt voor de vorming van laagveen.

Alan gidste ons door oude moerassen die nooit voor landbouw gebruikt werden, en waar in het verleden brandhoutproductie en de ontginning van turf gecombineerd werden. Hier zijn nog relictten van hoogveen aanwezig. Bovendien hadden we enorm veel geluk, want we konden de zeer uitzonderlijke lavendelhei in bloei bewonderen!

De rondleiding leidde ons ook doorheen gemengde en structuurrijke bossen. Deze zijn het resultaat van beheersmaatregelen waarbij er in de bossen – die vroeger bijna uitsluitend uit dennen bestonden – meerdere dunningen uitgevoerd werden. Deze dunningen die meer licht toelieten zorgden ook voor het opnieuw verschijnen van heide. Op verschillende locaties op het domein konden we bijgevolg heide bewon-deren.

Na deze interessante rondleiding sloten we af met een stukje taart, wat de aanwezige leden, partners, en vrienden de mogelijkheid gaf om na te praten en om gedachten en ervaringen uit te wisselen.

Hartelijk dank Alan en Anne-Isabelle Phillips voor deze zonnige, gezellige en leerrijke namiddag in Meerhout!

Schrijf je via onze website in voor de nieuwsbrief van Landelijk Vlaanderen, om zeker te zijn dat je de uitnodiging voor het volgende leden event niet mist!

© Landelijk Vaanderen

Wilt u meer lezen over het domein, neem dan zeker een kijkje in landeigenaar 77.

© Landelijk Vaanderen

© Landelijk Vaanderen

© Landelijk Vaanderen

© Landelijk Vaanderen

© Landelijk Vaanderen

© Landelijk Vaanderen

Landbouw

Waar is de houtakker gebleven?

Auteur: Jomme Desair (INBO)

”

De houtakker wordt wettelijk omschreven als een landbouwteelt waarbij je snelgroeiende houtige planten aanplant waarvan je de bovengrondse biomassa ten minste om de acht jaar oogst.

Jonge houtakker van populier met een leeftijd van twee groeiseizoenen. Foto van het INBO

De mythe dat landbouw en natuur niet samengaan is al lang terug doorprikt. Maar bomen planten op een akker blijft nog steeds een heikel punt. Toch zullen we alles uit de kast moeten halen om de effecten van biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis te temperen en tegen te gaan, ook dus de landbouw verduurzamen en meer bomen planten. Daarnaast kunnen de vele toepassingen van hout helpen om voor materiaal en energie minder afhankelijk te zijn van het buitenland. Wat kan het verhaal van de houtakker, door de kenners ook wel eens korte-omloophout genoemd, ons leren over de obstakels en kansen voor natuur en landbouw?

De houtakker uitgespit

De houtakker wordt wettelijk omschreven als een landbouwteelt waarbij je snelgroeiende houtige planten aanplant waarvan je de bovengrondse biomassa ten minste om de 8 jaar oogst. Vaak wordt er populier of wilg gebruikt, maar ook zwarte els, es, hazelaar of meidoorn kan in meer extensieve houtakkers. Voor de oogst van de biomassa worden de boompjes dicht bij de grond afgezet, waarna de stompjes terug uitlopen en na enkele jaren weer klaar zijn voor een nieuwe oogst. Plant je deze houtakker aan op landbouwgrond, die volgens de ruimtelijke ordening niet tot de ruimtelijk kwetsbare gebieden behoort, dan kan je in theorie je houtakker elke 8 jaar oogsten tot in de oneindigheid, zonder dat je landbouwgrond bosgrond wordt. In de praktijk gaan de stompjes wel na een aantal keer oogsten uitgeput raken en zullen de meeste de leeftijd van 30 jaar niet halen. Je kan dan gewoon nieuwe stekken aanplanten of de wortels in de grond freeze en terug aan landbouw beginnen doen.

Wil je de houtakker aanplanten op een perceel dat tot de ruimtelijk kwetsbare gebieden behoort (landbouwgebied met ecologisch belang of waarde, bos, VEN, ...), dan moet je om de 3 jaar oogsten om ervoor te zorgen dat je zonder bosbeheerplan verder kan oogsten. Gebeurt dat niet, dan wordt je houtakker een bos.

Je kan de houtakker ook op grond aanplanten dat niet als landbouwgrond of bosgrond aangegeven staat, dan moet je eens langs-

gaan bij de gemeente om te horen of je een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handeling nodig hebt voor het beheer en voor de eindoogst van de houtakker.

Maar waarom zou je überhaupt zo een houtakker willen aanplanten? De redenen blijken heel divers te zijn. We spraken met eigenaars die het gebruiken voor de verwarming van hun (bedrijfs)gebouwen of serres, om wild aan te trekken, als nuttige invulling van een te nat stukje grond, als economisch rendement of gewoon omdat ze het een nuttig en mooi natuurlijk element vinden in het landbouwlandschap. Het hout dat je eruit haalt, kan je voor veel dingen gebruiken.

” Van brandhout tot bodemverbeteraar of bruine fractie in je composthoop, maar ook voor het maken van bio-diesel, bio-ethanol of complexe moleculen voor de groeiende bio-economie.

Van brandhout tot bodemverbeteraar of bruine fractie in je composthoop, maar ook voor het maken van bio-diesel, bio-ethanol of complexe moleculen voor de groeiende bio-economie. En zo divers als de redenen zijn om het aan te planten en waarvoor het hout gebruikt wordt, zo divers zijn ook de vormen van de houtakker. Je kan kiezen voor een groot perceel met de best presterende cultivars van populier die het INBO te bieden heeft, allemaal netjes op een

rijtje aangeplant en strak beheerd voor de maximale opbrengst en efficiëntie. Hier zal je wel eens wat reetjes aantreffen die het als stapsteen gebruiken tussen de snippers natuur, maar over het algemeen is de natuurwaarde niet hoog.

” Langs de andere kant kan je ook gerust enkele tientallen boompjes aanplanten van verschillende soorten op een verloren hoek van je perceel of tuin.

Langs de andere kant kan je ook gerust enkele tientallen boompjes aanplanten van verschillende soorten op een verloren hoek van je perceel of tuin. Zijn daar dan een paar soorten bij met stekels en bessen, dan gaan veel kleine vogels of je kippen (die eigenlijk bosdieren zijn!) hier gretig hun huisje in maken.

Laten we toch nog even de mogelijke nadelen bekijken voor je nu laaiend enthousiast wordt en je bestelling plantgoed plaatst terwijl je schop al half in de grond steekt. Landeigenaars vertelden ons direct en bijna unaniem dat je geen financiële winst moet verwachten van je houtakker. De kosten van aanplant en oogst zijn redelijk hoog en de prijs voor de houtchips is vaak te laag om er nog veel aan over te houden. Ook kan je soms op onbegrip stuiten van omringende landeigenaars of toevallige passanten. De ene omdat je misschien al schaarse landbouwgrond inzet voor houtproductie, de andere omdat de oogst wel eens kan

Houtakker van populier met een leeftijd van 6 groeiseizoenen.
Foto van het INBO met dank aan Arbolia.

lijken op een ontbossing. Daarnaast kunnen de eerst zo kleine boompjes na enkele jaren toch al flink groot worden, en zijn ze na 8 jaar niet te onderscheiden van een jong hakhoutbos. Dit werpt een schaduw die de burens niet altijd even hard appreciëren, zeker als ze daar een gewas hebben staan waar ze hun boterham mee verdienen, of een ligzetel om een mooi kleurtje te krijgen.

Wil je meer natuur creëren, dan is het beter om te overwegen een echt bos aan te planten. Daar zullen meer planten en dieren hun thuis in vinden zonder elke paar jaar te moeten verhuizen. Een laatste punt dat niet altijd in het voordeel van de houtakkers spreekt en we absoluut niet mogen vergeten is dat we niet op een eiland leven. Als we hier onze goede landbouwgrond omzetten in houtakkers, gaan we niet minder gaan eten, maar dit importeren van elders, waar het vaak zorgt voor ontbossing. We moeten dus voorzichtig zijn met zomaar in het wilde weg houtakkers aan te planten.

De houtakker als hulp in tijden van crisis

Laten we even uitzoomen nu we de lokale voor- en nadelen van een houtakker op een rijtje hebben. In de strijd tegen de klimaat-

verandering zijn bomen nog steeds bij de mooiste, veelzijdige en efficiëntste vangers van koolstof. Misschien dat technologie ooit beter koolstof uit de lucht kan halen, maar die fabriek zal nooit verzaagd kunnen worden tot een tafelblad of een thuis zijn voor onze natuurpracht. Om het dramatische verlies van onze Belgische soorten tegen te gaan moeten we terug een robuuster landschap krijgen met kwaliteitsvolle natuur. Goed geplaatste houtakkers kunnen dus zowel de klimaatverandering tegengaan als de natuur in België versterken. Ze kunnen namelijk de structuur en diversiteit in een door landbouw gedomineerd landschap verhogen. Daarnaast is het hout dat eruit komt een deel van de lokale economie.

Waar je 1 ha houtakker gebruikt voor je verwarming, spaar je tot 6.000 l stookolie uit per jaar. Het geld dat je betaalt aan de persoon die het hout komt oogsten en chippen, of de onderhoudspersoon van je verbrandingsketel blijft grotendeels in onze lokale economie circuleren. Het geld voor de stookolie verdwijnt grotendeels naar grote bedrijven die ons kostbare jaren afgepakt hebben in de strijd tegen klimaatverandering door desinformatie te verspreiden, en naar overheden die het niet altijd gebruiken om de vrijheden van eigen of andere burgers te garanderen.

Hoe komt het dan dat we in België slechts 83 ha korte-omloophout geregistreerd hebben? De verklaring lijkt op het eerste gezicht eenvoudig: we hebben geen grond. Vooral in Vlaanderen is geen enkel stukje grond van niemand, en doet het niets. Onze landbouwgronden zijn zo duur dat de landbouwers weggeconcurrereerd worden door speculatieve investeerders, rijke paardenliefhebbers en supermarkten die de hele keten in handen willen hebben. Daar lijkt dus weinig bewegruimte. Toch kan het beleid soelaas bieden. Zo moet al elke landbouwer 4% van diens areaal vrijhouden voor niet-productieve elementen. Hieronder vallen ook houtkanten, die in essentie ook een soort lange, smalle houtakker kunnen zijn.

Daarnaast kan je ook tot € 600/ha subsidie krijgen voor de aanplant van korte-omloophout (ofte houtakker) als hoofdteelt, zij het met wat randvoorwaarden. Die vind je terug op de site van het Departement Landbouw en Visserij. Daarnaast zijn er ook nog heel wat bedrijventerreinen die nog wachten op invulling, en weg- en spoorbermen die nog niet bebost zijn. Hoewel het voor het laatste geval vaak de praktische belemmeringen zijn die in de weg staan. Maar laten we in onze analyse toch ook niet te snel zijn. De mens is namelijk niet van nature een rationeel wezen dat enkel economisch rendement en efficiëntie beoogt. Hoewel landbouwers door de lage voedselprijzen worden gedwongen om te intensiveren en elke meter te benutten, is dit niet de enige reden dat ze terughoudend zijn om bomen te planten op hun grond. Landbouwers vinden namelijk vaak de trots in hun landbouwgewassen, en hebben geen affiniteit met houtproductie. Daarnaast missen ze de tijd, kennis en kunde van hun grootouders om het bocagelandschap te herstellen en onderhouden.

” De houtakker is dus potentieel een sterke troef.

De houtakker is dus potentieel een sterke troef. Het is een landbouwteelt dus je moet geen schrik hebben van een daling in de waarde van je grond, maar het kan toch meer natuur huisvesten dan een conventionele akker. Door het slim inplanten kunnen we de voordelen ervan maximaliseren en het verlies aan landbouwopbrengst beperken. Maar alvorens de houtakker zijn werk kan doen als veelzijdig en productief landschapselement, moeten we samen nog eens nadenken over hoe we willen dat ons landschap eruitziet, en hoe de mensen die

het verbouwen, erin leven en onderhouden, zich voelen. Als we terug willen naar een robuust landschap met houtige elementen, moeten we de landbouwers ook de kans geven hier opnieuw mee te experimenteren en te zien hoe dit in hun moderne bedrijfsvoering past. Als we zelf als particulier een houtakkertje willen aanplanten dan kunnen we eens samenkomen met de burens en denken hoe we dit het beste aanpakken zodat iedereen er genot van heeft, en mogelijke kosten evenredig gedeeld worden. Zo kunnen we leren van de houtakker dat tegenstellingen zoals natuur tegenover landbouw zinvol noch waar zijn. We zouden het misschien beter een bosakker noemen.

” Dit onderzoek naar houtakkers kadert in het project Ad-Libio waar gekeken wordt naar populierenhout van houtakkers voor de productie van biobrandstof.

Dit onderzoek naar houtakkers kadert in het project Ad-Libio waar gekeken wordt naar populierenhout van houtakkers voor de productie van biobrandstof. Dit project is in samenwerking met KULeuven, UGent, VUB en Thomas More. Het wordt gefinancierd door het energietransitiefonds van de Federale Overheidsdienst Economie. Wil je meer weten over houtakkers? Bekijk dan het rapport van het INBO (doi: <https://doi.org/10.21436/inbor.85964562>).

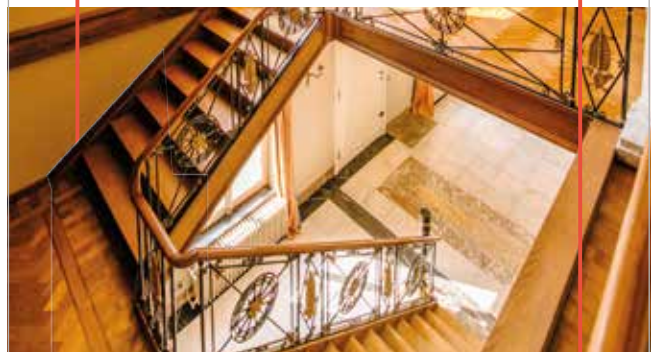
Houtchips van 2 hectare houtakker.
Foto van het INBO met dank aan Decadt Verhelst bvba.

eurimobiel
real estate

Bedreven in uniek vastgoed

Sinds 1967 staat Eurimobiel haar klanten bij in het verkoop en beheer van vastgoed. Door de jaren heen specialiseerden wij ons in historisch en landelijk vastgoed. De verwerking van dergelijke vastgoedtransacties vereist immers specifieke kennis die uniek zijn aan ons marktsegment. Gesterkt door een gepersonaliseerde inzet en een diepgaande kennis, kan het Eurimobiel-team haar klanten de nodige expertise bieden voor het realiseren van hun projecten.

Octaaf Soudanstraat 28 | 9051 Gent
T. 02 315 69 96 | 09 383 83 91 | 03 829 00 80
info@eurimobiel.be | www.eurimobiel.be

Panelen voor landeigenaars verkrijgbaar bij Landelijk Vlaanderen

Auteur: Margot Leemans

Private eigenaars worden regelmatig over het beheer van hun natuur en bossen door geïnteresseerde voorbijgangers aangesproken. Wil je deze voorbijgangers ook informeren over de werkzaamheden die kaderen in jouw natuur- en bosbeheer of wil je hen de juiste weg wijzen? Dan hebben wij iets voor jou!

Om het brede publiek beter te informeren hebben we vanuit Landelijk Vlaanderen enkele communicatieproducten ontwikkeld.

Panelen beheerwerken

Via 4 educatieve borden kan je passanten informeren over verschillende terreinwerken:

- Dunnen voor meer biodiversiteit en een betere groei!
- Hier wordt het bos van morgen geplant!
- Hier groeit jouw eettafel!
- Hier wordt aan privaat natuur- en bosbeheer gedaan!

Op de panelen kunnen geïnteresseerden een QR-code scannen met hun smartphone waarbij ze doorverwezen worden naar onze website voor meer informatie.

Prijs: € 40/paneel (inclusief btw). Bestel je 10 of meer panelen, dan betaal je slechts € 32/paneel.
***Levering aan huis:** € 15

Technische informatie: A1 formaat, 3 mm dik, bestand tegen Belgische weersomstandigheden (Dibond), extra beschermingslaag, geen boorgaten.

Flyers beheerwerken

Wens je graag je omgeving op de hoogte te brengen van aankomende beheerwerken? Dan kan je ook bijhorende flyers bestellen. We bieden de mogelijkheid om de flyer te personaliseren met je contactgegevens zodat bureu je eventueel kunnen contacteren.

Dunnen voor meer biodiversiteit en een betere groei!

Om de beste en gezondste bomen meer groei ruimte te geven en de houtproductie te bevorderen, heeft de bosbeheerder een aantal bomen aangeduid voor een selectieve dunning.

Hier wordt aan privaat natuur- en bosbeheer gedaan

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec facilisis dolor at justo suscipit rutrum vitae et orci. Vivamus luctus massa quis lorem interdum, at scelerisque dui sollicitudin. **Nullam a est sed tellus** molestie iaculis at nec lorem. Nullam tempus ultrices magna ut imperdiet. Pellentesque volutpat quis diam at rhoncus. Phasellus nec ligula at tellus dignissim commodo. Integer rhoncus nisl ut consequat bibendum.

Pellentesque eu sapien viverra, dictum erat vel, vulputate tellus. Sed porta ante turpis, **sed gravida nibh porttitor ut.**

Meer info? Scan deze QR-code met je gsm en ontdek meer op onze website www.landelijk.vlaanderen

Gegevens Bos

Naam van het Bos
Straatnaam nummer
Postcode Plaats

Contactpersoon

Naam contactpersoon
Straatnaam nummer
Postcode Plaats

De infobord werd opgesteld door Landelijk Vlaanderen vzw. Landelijk Vlaanderen vzw is niet verantwoordelijk voor de foutieve uitvoering van het beheer

i

Prijs: € 25/50 flyers, € 30/100 flyers, € 50/250 flyers en € 75/500 flyers (inclusief BTW).

***Levering aan huis:** € 15

Technische informatie: A5 formaat, gerecycleerd papier, recto verso bedrukt

Bord verboden toegang

Met het officiële verbodsbord (V14) kan je je terrein afsluiten en de flora en fauna de nodige rust bieden.

i

Prijs: € 14/paneel (inclusief btw). Bestel je 10 of meer panelen, dan betaal je slechts € 8/paneel.

***Levering aan huis:** € 15

Technische informatie: A4 formaat, 3 mm dik, bestand tegen Belgische weersomstandigheden (Dibond), geen boorgaten.

Ben je geïnteresseerd in onze panelen, flyers of het officiële verbodsbord?

- Vul het bestelformulier in **voor 20 juli** en bezorg dit via mail aan info@landelijk.vlaanderen. Het formulier kan je op onze website vinden: www.landelijk.vlaanderen/nuttige-info/panelen-beheerwerken/.
- Je ontvangt een bevestigingsmail met de nodige betalingsgegevens. Je factuur dien je te betalen binnen de 15 dagen.
- In de loop van de maand augustus ontvang je jouw bestelling.

* Bestel je meerdere producten tegelijkertijd, dan betaal je slechts éénmaal de leveringskost (€ 15).

Europees kader voor de certificering van koolstofverwijdering

© Unsplash.com - Brian Garmy

Auteur: Anna De Boeck (European Landowners' Organization)

Op 30 november 2022 stelde de Commissie haar voorstel inzake de certificering van koolstofverwijdering voor als onderdeel van de EU-doelstelling om tegen 2050 klimaatneutraal te worden. De term 'neutraal' impliceert dat er naast inspanningen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, ook nood zal zijn aan het halen van broeikasgassen uit de atmosfeer, de zogenaamde koolstofverwijderingen. Een concrete stap die de Europese Commissie in dit verband zet is om koolstofverwijdering door middel van verschillende activiteiten te certifiëren om de kwaliteit ervan te garanderen en financiële (middelen vanuit zowel de publieke als private sector) te vrijwaren. Het voorstel wordt momenteel in het Europees Parlement en in de Raad besproken volgens het bestaande wetgevende proces. Het is dus nog geen formele wetgeving, maar een voorstel dat nog goedgekeurd moet worden.

Het voorstel is opgedeeld in verschillende hoofdstukken. Een eerste hoofdstuk schetst de algemene principes waarbij dieper op het onderwerp en de definities van de verschillende concepten ingegaan wordt. Een tweede hoofdstuk schetst de kwaliteitscriteria voor koolstofverwijderingen. Een derde hoofdstuk gaat over het proces van certificatie en de voornaamste aspecten ervan. Het vierde hoofdstuk sluit hier nauw bij aan, maar focust meer op de uitvoering van certificatie-methodologieën. Tenslotte schetst het vijfde en laatste hoofdstuk praktische details inzake de uitvoering van de wetgeving. Dit artikel zoomt in op drie concrete zaken: de garantie op koolstofverwijdering, de aanvraagprocedure en de *delegated en implementing acts*.

1

Koolstofverwijdering garanderen

Om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van koolstofverwijdering gegarandeerd kan worden, stelt de Commissie het acroniem QU.A.L.ITY voor dat verwijst naar de Engelse termen *QUantification, Additionality and baselines, Long-term storage and sustainabilTY*.

Het principe is simpel: de planten zetten de CO₂ uit de lucht om tot organische koolstof (plantmateriaal) die finaal in de bodem of in hout terecht komt. Wanneer de organische koolstof in de grond komt, helpt die ook de natuurlijke kwaliteit en functies van de bodem herstellen.

QUantification staat voor de hoeveelheid koolstofverwijdering. Het netto koolstofverwijderingsvoordeel wordt berekend volgens de volgende formule:

$$CR_{baseline} - CR_{total} - GHG_{increase} > 0^1$$

Het referentiepunt of de *baseline* (CRbaseline), zal berekend worden op basis van de standaardprestaties inzake koolstofverwijdering van vergelijkbare activiteiten in soortgelijke sociale, economische, ecologische en technologische omstandigheden, daarbij ook de geografische context in acht genomen.

Additionality verwijst naar de mate waarin de opgeslagen koolstof additioneel is aan wat onder *business as usual* gedaan zou worden. In het voorstel wordt dit door 2 voorwaarden concreet gemaakt: de koolstofverwijdering gaat verder dan

de Europese en nationale wettelijke vereisten én ze zijn het gevolg van het stimulerend effect die de certificering met zich meebrengt.

Long-term storage wordt in het voorstel niet concreet bepaald en kan naargelang het systeem variëren. Voor koolstoflandbouw en koolstofopslag in producten wordt de door een koolstofverwijderingsactiviteit opgeslagen koolstof aan het eind van de monitoringsperiode van een bepaald certificeringssysteem als vrijgekomen in de atmosfeer beschouwd. Daarnaast worden er ook mechanismen voor aansprakelijkheid genoemd om de vroegtijdige vrijlating van koolstof aan te pakken.

Sustainability verwijst naar de impact van de koolstofverwijdering op duurzaamheid. Zo heeft een koolstofverwijderingsactiviteit een neutraal effect op of genereert het nevenvoordelen voor volgende duurzaamheidsdoelstellingen:

- beperking van de klimaatverandering;
- aanpassing aan de klimaatverandering;
- duurzaam gebruik en bescherming van water en mariene hulpbronnen;
- overgang naar een circulaire economie;
- preventie en bestrijding van verontreiniging;
- bescherming en herstel van biodiversiteit en ecosystemen.

” De koolstofverwijdering gaat verder dan de Europese en nationale wettelijke vereisten.

2

Aanvraagprocedure

Het voorstel van de Commissie stelt een concrete aanvraagprocedure voor. In een eerste stap zal een *operator* (= de beheerder die de activiteit uitvoert) een aanvraag indienen bij een certificatieorgaan moeten. Daarbij geeft deze een uitgebreide beschrijving van de koolstofverwijderingsactiviteit, met inbegrip van de certificeringsmethode die toegepast wordt, de verwachte totale koolstofverwijdering en het netto koolstofverwijderingsvoordeel. Nadien zal het certificatieorgaan een audit uitvoeren om te controleren of de koolstofverwijdering in in voor certificatie aanmerking kan komen.

Vervolgens wordt alle informatie in een publiek register gepubliceerd, die door het certificeringsschema (= de private of publieke organisatie die de certificatie van operators overziet) beheerd wordt. Het certificeringsorgaan kan als de vertegenwoordiger van een certificeringsschema beschouwd worden.

Dit certificeringsschema wordt door de Commissie erkend en moet jaarlijks een lijst van erkende certificeringsorganen publiceren. Bovendien is het verplicht om over zijn activiteiten een rapport naar de Commissie te sturen, waarin ook mogelijke gevallen van fraude beschreven worden.

3

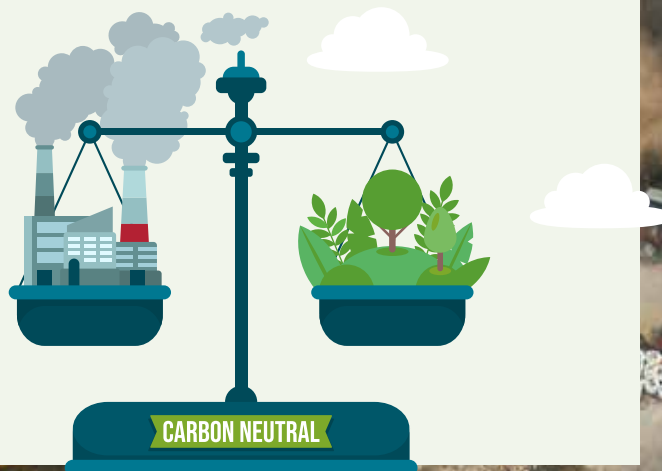
Delegated en implementing acts en de expertengroep koolstofverwijdering

Het voorstel van de Commissie beschrijft geen details van certificatie-methodologieën. Dit is omdat er in een later stadium zogenaamde *delegated en implementing acts* aan het oorspronkelijke wetsvoorstel toegevoegd zullen worden, waarin deze details opgenomen zullen worden. Op dit moment werkt de Europese Commissie samen met een expertengroep aan specifieke methodologieën voor verschillende sectoren en landgebruik. Deze groep bestaat uit ngo's, lidstaten, onderzoekers, business organisaties, bedrijven enz., om op die manier verschillende inzichten te verwerven.

Halverwege juni vindt de 2de vergadering van de expertengroep plaats, waarbij de focus zal liggen op landbouw, bosbouw en veengebieden. Op een later tijdstip zullen ook industriële koolstofverwijderingsmethoden besproken worden.

**Koolstofneutraliteit:
de EU-doelstelling voor 2050**

Onlangs hebben de Landbouw- en Milieucmissie van het Europees Parlement hun voorlopige amendementen met betrekking tot dit voorstel bekendgemaakt. Het wetgevingsproces is momenteel in volle gang. Landelijk Vlaanderen zal deze ontwikkelingen dan ook van nabij opvolgen en haar leden over de mogelijke gevolgen tijdig informeren.

¹ (a) CRbaseline is de koolstofverwijdering volgens het referentiescenario; (b) CRtotal is de totale koolstofverwijdering van de koolstofverwijderingsactiviteit; (c) BKG-toename is de toename van directe en indirecte broeikasgasemissies, anders dan die uit biogene koolstofpools in het geval van koolstoflandbouw, die het gevolg is van de uitvoering van de koolstofverwijderingsactiviteit.

Soort in de kijker

Wilde zwaan

(Cygnus cygnus)

Classificatie: vogel – eendachtigen

Statuut: bijlagesoort I vogelrichtlijn, geen rodelijstsoort

Lengte: 1,4- 1,65 m

Gewicht: vrouwtjes 8,7 kg en mannetjes 9,8 kg

Verenkleed volwassen: wit, gele snavelvlak loopt uit tot voorbij de neusgaten, topje zwart net als de poten.

Verenkleed juveniel: grijswit

Geluid: luid trompetterende kloe-kloe-kloe

Overwinteraar: midden november tot eind maart in zeer kleine aantallen.

Verspreidingsgebied: Eurazië (broedt bij poelen op de toendra)

Leefgebied: grote open waters, polders met natte weilanden en akkers.

Voeding: waterplanten en wortels, granen en grassen, soms kleine waterdiertjes

Levenswijze: monogaam, levend in familieverband.

Voorplanting: legsels vanaf eind april, bebroed door vrouwtje, mannetjes verdedigt nest.

Nest: 4 – 7 crèmekleurige eieren langs hoge oevervegetatie.

Ontwikkeling: kippen na 36 dagen, juni-juli, vliegvlug na 3 maand, onafhankelijk na 1 jaar.

Volwassen leeftijd: 4 jaar, kunnen 10-15 jaar oud worden.

Beheer: behoud open valleien met rustgebieden tijdens de wintermaanden. Beperken van verstoring en intensieve landbouw in de winter.

Steltkluut

(Himantopus himantopus)

Classificatie: vogel – steltloperachtigen

Statuut: bijlage I vogelrichtlijn, zeldzaam (rode lijst), bijna in gevaar (IUCN)

Lengte: 38 cm

Gewicht: 160 g

Verenkleed mannetje: wit met zwarte mantel en vleugels, lange rechte zwarte snavel, opvallend lange roze poten, soms zwarte petje en nek in de zomer.

Verenkleed vrouwtjes: bruinere mantel, minder zwart.

Verenkleed juveniel: bruinere-grijzere bovenzijde en witte vleugelachterrand met vuilroze of grijzige poten.

Geluid: vergelijkbaar met nachtegaal, doch minder variatie.

Trekvogel: droge voorjaren zorgen voor hoge aantallen bij ons vanaf maart-april tot juli-augustus.

Verspreidingsgebied: midden en Zuid-Europa tot China, overwintert in noorden Afrika en Zuid-Europa.

Leefgebied: zoetwatermoerassen, meren en rivierlaktes.

Voeding: insecten, slakke en wormpjes in ondiep water, soms zaden.

Levenswijze: leeft in kleine kolonies.

Voorplanting: broedt vanaf eind mei

Nest: ondiep kuilje bekleed met plantmateriaal op schaars begroeide bodem met 3-4 grijsbruine tot zandkleurige eieren, donkerbruine vlekken met paarse onderton, peervormig.

Ontwikkeling: kippen na 22-25 dagen, na 28 dagen vliegvlug en zelfstandig.

Beheer: in stand houden schaars begroeide terreinen met ondiep water en rustige nestomgeving. Broedsel beschermen van predatie en vertrapping.

Rivierrombout

(Stylurus/Gomphus flavipes)

Classificatie: insecten, echte libellen

Statuut: bijlage IV habitatrichtlijn, niet in gevaar (rode lijst)

Lengte: 5 - 5,5 cm

Kleur mannetje: doorlopende gele lengtestreep met zwarte achtergrond. Ook geel op de poten. Borststuk met brede zwarte strepen, rugstreep en schouderstreep raken elkaar meestal. Slank achterlijf.

Kleur vrouwtje: breder postuur en nauwelijks knotsvormige verbreding van het achterlijf.

Larve: 3,1 – 3,5 cm zonder doornen of knobbels op de rug.

Verspreidingsgebied: Europa tot Siberië

Leefgebied: rivieren en grote beken

Voeding: borstelwormen en muggenlarven voor de larven, kleine vliegende insecten voor de libellen.

Levenswijze: vliegt van juni tot eind september.

Winterslaap: ei overwinter

Voortplanting: langs de rivier

Ei-afzet: in open water

Ontwikkeling: eitjes komen uit in juni-juli, ontwikkeling larve kan 3-4 jaar duren. Uitsluitijd eind mei tot half augustus.

Volwassen: de imago's keren na 2 weken terug om te paren.

Beheer: goede waterkwaliteit met natuurlijke rivierdynamiek met stroomluwe zandbanken en ruigten met insecten.

Invasieve exoot

Grote waternavel

(Hydrocotyle ranunculoides)

Status ISEIA: zorgwekkende invasieve exoot voor EU

Oorsprong: Noord-Amerika

Beschrijving: overblijvende, onbehaarde, glanzende oeverplant met bijna ronde 5-lobbige bladeren van 4-10 cm diameter. Witte bloemen, bloeit hier echter zelden. Vormt drijftillen tot 30 cm hoog die volledige waterpartijen overwoekeren. (Niet te verwarren met inheemse waternavel, die kleinere bladeren heeft die niet tot de nerven zijn ingesneden).

Ecologische impact: door het woekeren verhindert ze dat licht en zuurstof doorkomen in het water. Door hun dikte kunnen ze bovendien de waterafvoer belemmeren en komen ze in concurrentie met inheemse soorten.

Hoe bestrijden: Handmatig of mechanisch (zonder snijden) verwijderen, drooglegging in de winter om de plantendelen aan de vorst bloot te stellen, droogte wordt vrij goed weerstaan. Elke 4-6 weken controleren. Men kan ook individuele groeipunten branden (> 2 seconden) mits herhaling elke 4 weken. Tot slot kan ook slibruiming of afgraven van de oevers bij overmatige inworteling.

Tussendoortje

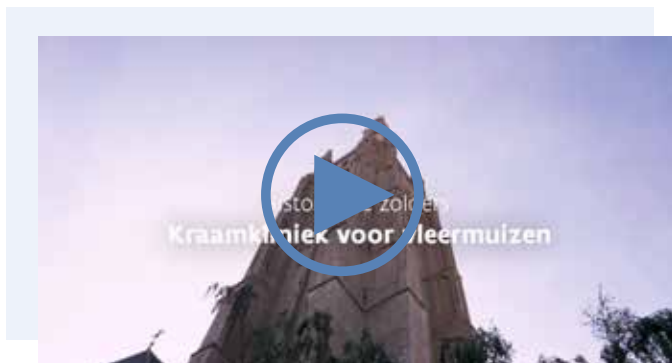
Krijg je een brief met vraag tot onteigening? Weet dat zelfrealisatie in vele gevallen ook een mogelijkheid is.

Tussendoortje

Zelf trots op een realisatie? Laat het ons weten en inspireer andere eigenaars...

Historische zolders - Een kraamkliniek voor vleermuizen

Verschillende vleermuissoorten doorstaan barre tijden in Vlaanderen door het verdwijnen van hun natuurlijke verblijfplaatsen en jachtgebieden. Vooral soorten die nood hebben aan grote, open zolders hebben het moeilijk. Natuur en Bos toont samen met haar partners hoe eigenaars hun zolder vleermuisvriendelijk kunnen inrichten. Wie op de zolder vleermuizen onderdak biedt, kan bovendien rekenen op ondersteunende subsidies.

Bekijk 'Historische zolders
Een kraamkliniek voor vleermuizen
op Youtube

Bron: Agentschap voor Natuur en Bos

Subsidie nestbescherming broedvogels

Een aantal vogelsoorten die in Vlaanderen op landbouwgronden broeden hebben het moeilijk. Hun nesten of jongen lopen een groot risico om te worden weggemaaid tijdens maai- of oogstwerken. Deze zeldzame vogelsoorten zijn belangrijk voor het ecologisch evenwicht in het buitengebied. Landbouwers die bereid zijn om extra inspanningen te leveren door pas na de gebruikelijke datum te maaien of te oogsten, kunnen een compensatie krijgen voor de gemiste inkomsten. Het gaat om volgende soorten:

- **bruine kiekendief** (*Circus aeruginosus*)
- **grauwe kiekendief** (*Circus pygargus*)
- **blauwe kiekendief** (*Circus cyaneus*)
- **steppekiekendief** (*Circus macrourus*)
- **grutto** (*Limosa limosa*)
- **wulp** (*Numenius arquata*)
- **kwartelkoning** (*Crex crex*)
- **velduil** (*Asio flammeus*)
- **grauwe gors** (*Miliaria calandra*)

*Bedrag compensatie = (oppervlakte niet gemaaid of geoogst) [ha] * referentieopbrengst van de teelt [euro per ha per jaar]*

Indien de gederfde inkomsten, berekend zoals hierboven beschreven, minder dan 100 euro bedragen, wordt een bedrag van 100 euro toegekend

Vraag de subsidie via
deze QR-code aan
voor 31 augustus 2023.

Bron: Agentschap voor Natuur en Bos

Landelijk VASTGOED ANDERS BEKEKEN

landelijk wonen

bouwkundig erfgoed

agrarisch vastgoed

Zoekertjes

Jouw zoekertje hier? redactie@landelijk.vlaanderen

Gezocht: grond om te bebossen

Heb jij grond die je wil bebossen?

Een privé bedrijf zoekt 10-tallen ha gronden voor boscompensatie over heel Vlaanderen tegen forse vergoeding. Stopzettingsvergoeding pachter mogelijk.

Meer info: margaux.casier@oost-vlaanderen.be, graag vermelding van hoeveel ha u wil bebossen, in welke gemeente en de grondsituatie.

Te huur: Landhuis met 2 slaapkamers

Rustig en landelijk gelegen, te Meise.

Meer info: +32 476 56 28 50

Waarheen deze zomer?

Jouw event hier? redactie@landelijk.vlaanderen

Landelijk Vlaanderen wandeling in Vijvergebied Midden-Limburg

Zaterdag 16 september 2023

14u30, Hasselt

Landelijk Vlaanderen nodigt haar leden graag uit voor een wandeling op het privé domein van Dhr. Eric Smeets. De familie Smeets is een van de vele private eigenaars die meestapten in het pilootproject 3WatEr, waar 10 jaar geleden het nieuwe systeem van privaat natuurbeheer werd getest. Het gebied wordt gekenmerkt door 100den vijvers met uitgebreide rietvelden die omgeven zijn door oude boscomplexen. Op een zomerse avond hoor je in de achtergrond geen krekels, maar een zacht zoomend geluid van de massa's muggen die aan de basisschakel van de voedselketen leven. Af en toe een lage bastoon die kilometers ver te horen is, duidt op de aanwezigheid van de zeldzame roerdomp. Naast de vijvers vormen de zandige losse bodems ook het habitat van de rugstreeppad. Laat je meeslepen in de verhalen over oude beheersvormen in het landschap tegen een achtergrond van prachtige herfstkleuren.

Gaat u mee op stap?

Schrijf je dan in via info@landelijk.vlaanderen met als onderwerp "wandeling Vijvergebied" en vermelding van het aantal personen. Zo ontvang je binnenkort het volledige programma en plaats van afspraak. Houd ook onze digitale nieuwsbrief in het oog voor meer gratis events.

Inschrijven op
de nieuwsbrief

Landelijk Vlaanderen

Hex Garden Festival

9 – 10 september 2023

Kasteel van Hex in Heers

www.hex.be

Lifestyle Tuinbeurs

22 – 24 september 2023

Kasteel van Ooidonk

<https://ooidonk.be/nl/public-events>

Paradise City Festival

30 juni & 1-2 juli 2023

Kasteel van Perk in Perk

<https://paradisecity.be>

Tuindagen Park van Beervelde

6 – 8 oktober 2023

Park van Beervelde

<https://www.parkvanbeervelde.be>

Diner On The Lake

28 mei – 30 september 2023

Kasteel Nieuwermolen in Dilbeek

<https://dinneronthelake.com>

Natuur en erfgoed gaan hand in hand

Samen werken we aan de toekomst van uw domein!

Landmax
Part of United Experts

Laat een geïntegreerd beheersplan opstellen met oog op een duurzame toekomst.

Ontdek er alles over via:

www.landmax.be/beheerplanning

i.s.m.

ERF
GOED
EN
VISIE

Contacteer ons via
info@landmax.be of bel 014 26 25 00